

บทที่ 2

เอกสารและการศึกษาที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเรื่องความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. การบริหารเชิงระบบ
2. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
3. การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
 - 3.1 มาตรฐานการศึกษาของชาติ
 - 3.2 แผนนโยบายการจัดการศึกษาในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
 - 3.3 แผนพัฒนาการศึกษาท้องถิ่น
 - 3.4 มาตรฐานการบริหารงานด้านการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
 - 3.5 ความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
4. การศึกษาที่เกี่ยวข้อง

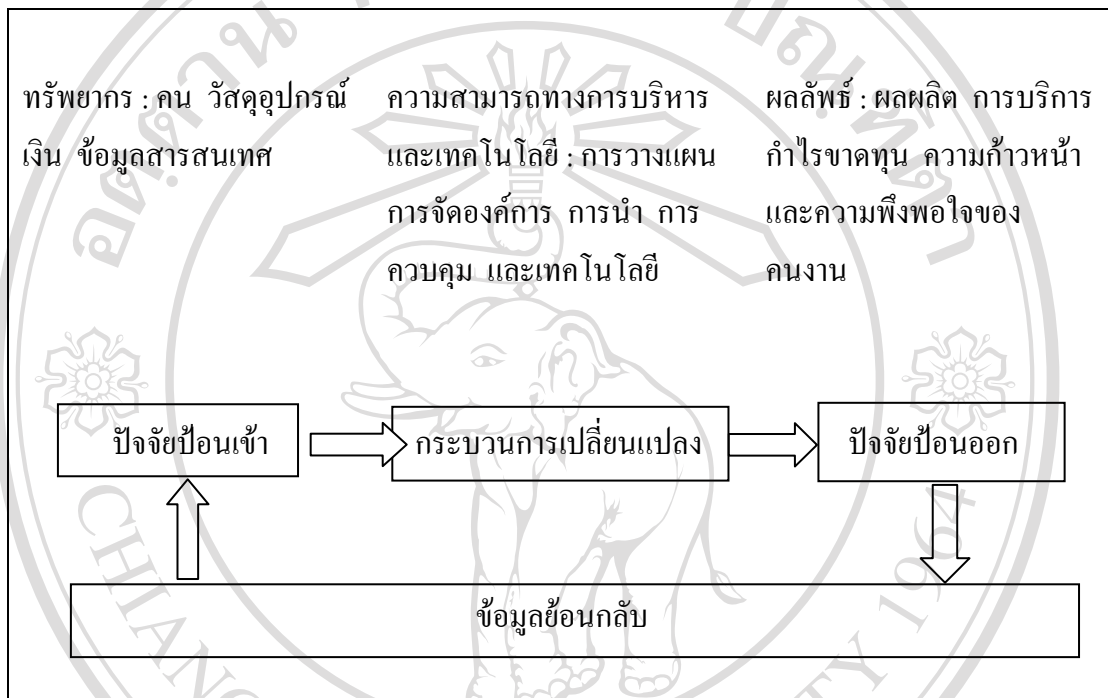
การบริหารเชิงระบบ

การบริหารตามทฤษฎีเชิงระบบ (System Theory) พัฒนาขึ้นโดย Kast & Rosenzweig (อ้างใน วิโรจน์ สารรัตนะ, 2545 หน้า 24) ที่ได้กล่าวถึง การบริหารเชิงระบบว่า ตั้งอยู่บนฐานความคิดที่ว่า องค์กรหนึ่งๆ สามารถมองเป็นระบบหนึ่งๆ ได้ และวิโรจน์ สารรัตนะ (2545, หน้า 24-25) ยังกล่าวอีกว่า โดยระบบหนึ่งๆ นั้น หมายถึง ชุดขององค์ประกอบที่สัมพันธ์กันอย่างเป็นเอกภาพเพื่อบรรลุจุดหมายขององค์การร่วมกัน ดังนี้

1. ปัจจัยป้อนเข้า (Input) คือ ทรัพยากรต่างๆ เช่น คน วัสดุอุปกรณ์ เงิน ข้อมูลสารสนเทศ ที่จำเป็นต่อการผลิตสินค้าหรือให้บริการ เป็นต้น
2. กระบวนการเปลี่ยนแปลง (Transformation Process) จากการใช้ศักยภาพทางการบริหารและเทคโนโลยีขององค์การ เพื่อเปลี่ยนปัจจัยป้อนเข้าให้เป็นปัจจัยป้อนออก
3. ปัจจัยป้อนออก (Output) ประกอบด้วย ผลผลิตการให้บริการหรือผลลัพธ์อื่นๆ ที่องค์การผลิตขึ้น

4. ข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) เกี่ยวกับผลลัพธ์และสถานะขององค์การที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อม

แผนภาพ 1 หลักการบริหารตามทฤษฎีเชิงระบบ



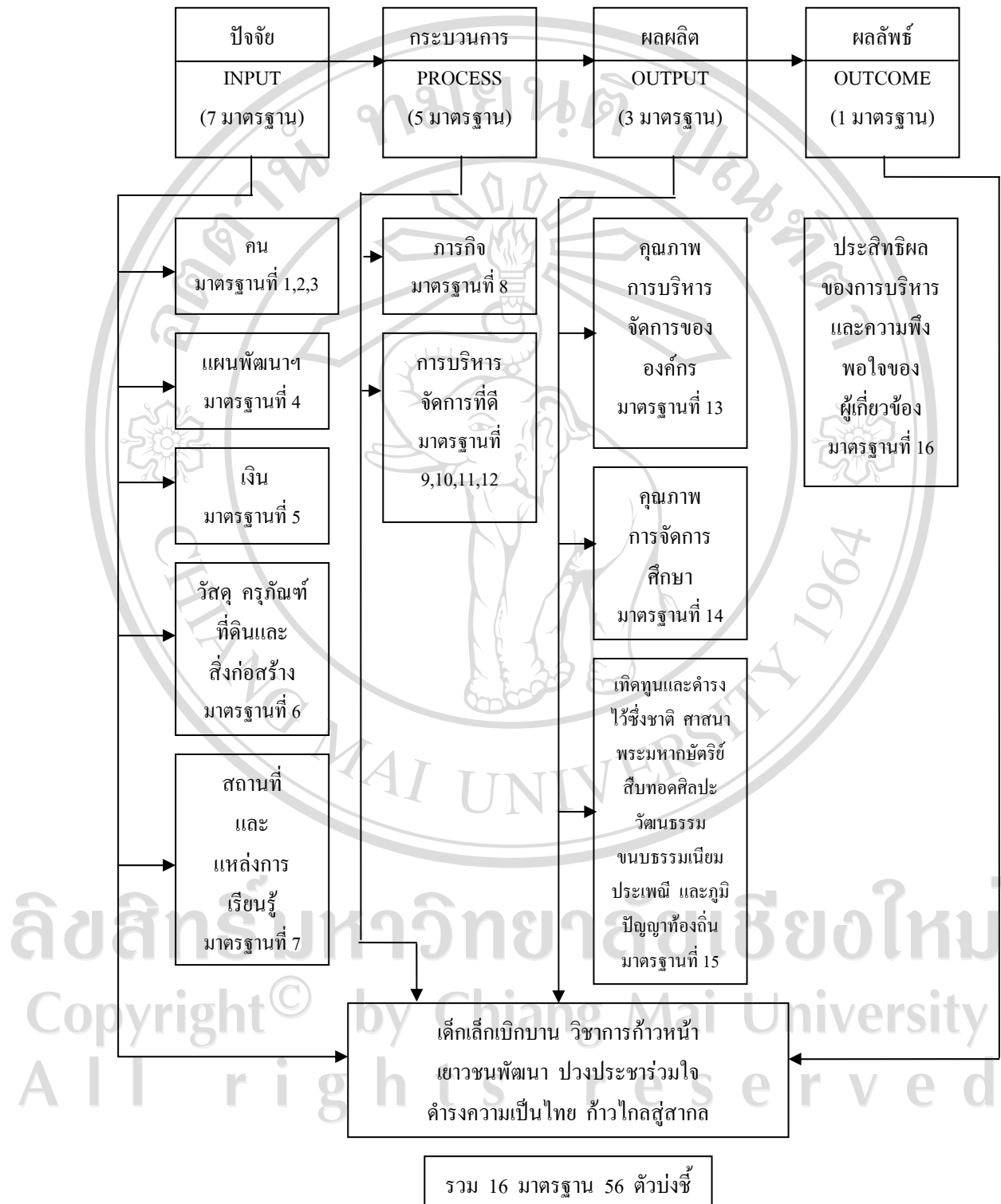
ที่มา : วิโรจน์ สารรัตนะ (2545, หน้า 24)

Massie & Douglas (อ้างใน วิโรจน์ สารรัตนะ, 2545 หน้า 24) กล่าวว่า ระบบแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ ระบบเปิดและระบบปิด (Open VS Closed System) ความเป็นระบบเปิดหรือระบบปิดมิได้แยกเป็นสองขั้วเหมือนขาวกับดำ แต่จะขึ้นกับระดับ (Degree) ความเป็นระบบเปิดตาม คุณลักษณะ 9 ประการข้างล่างนี้ หากระบบใดมีคุณลักษณะต่างๆ มาก ก็จะมีความเป็นระบบเปิดมาก ในทางตรงกันข้ามหากมีน้อยก็จะมีความเป็นระบบเปิดน้อย (หรือมี ความเป็นระบบปิดมาก) ดังนี้

1. มีป้อนเข้าจากภายนอก (Input from Outside) ระบบเปิดไม่มีความเพียงพอในตนเองแต่จะต้องได้รับสิ่งกระตุ้น ข้อมูลข่าวสาร และพลังงานจากภายนอก
2. มีกระบวนการ (Process) ของการเปลี่ยนแปลง มีการปฏิบัติงานและก่อให้เกิดผลผลิต

3. มีปัจจัยป้อนออก (Output) เป็นผลผลิตหรือการบริการหรืออื่นๆ สู่ภายนอก
 4. มีวงจร (Cycle) อย่างต่อเนื่องของปัจจัยป้อนเข้า – กระบวนการ – ปัจจัยป้อนออก
 5. มีการต่อต้านแนวโน้มสู่ความเสื่อม (Resistance to Tendency to Run Down) ระบบทุกระบบมีแนวโน้มที่จะเสื่อมลง แต่ระบบเปิดจะพยายามหาวิธีการหรือพลังงานเพื่อต่อต้านหรือชะลอจากความเสื่อม
 6. มีข้อมูลย้อนกลับ (Information Feedback) เพื่อปรับตัวมิให้เบี่ยงเบนจากเป้าหมาย
 7. มีแนวโน้มสู่ความมีดุลยภาพ (Tendency Toward Equilibrium) เมื่อเกิดสภาวะความไม่สมดุลขึ้น
 8. มีแนวโน้มสู่ความสลับซับซ้อนมากขึ้น (Differentiation) มีความเฉพาะทางมากขึ้น และมียุคประกอบหลากหลายมากขึ้น
 9. มีหลายเส้นทาง (Numerous Paths) ที่จะทำให้บรรลุจุดหมายได้ไม่มีเพียงเส้นทางเดียวและระบบเปิดจะหาทางเลือก (Alternative Paths) ที่เหมาะสม
- ความเข้าใจเกี่ยวกับคุณลักษณะของระบบเปิดจะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารในอันที่จะกำหนดบทบาทและทำหน้าที่ของตนเพื่อประสานกิจกรรมต่างๆ สู่การบรรลุจุดหมายขององค์กร ป้องกันความเสื่อม จัดหาทรัพยากรและพลังงานเข้าสู่องค์กรเพื่อความเติบโตก้าวหน้า การเลือกทางเลือกเพื่อบรรลุจุดหมายอย่างมีประสิทธิภาพ การสร้างความสมดุลภายในองค์กร และการนำผลข้อมูลย้อนกลับมาเพื่อการปรับปรุงและพัฒนาอย่างเป็นวงจรต่อเนื่อง
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (ม.ป.ป., หน้า 5) ได้จัดทำโครงสร้างการบริหารเชิงระบบ (System Approach) ของหน่วยงานการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังแผนภาพ 2

แผนภาพ 2 การบริหารเชิงระบบ (System Approach)



ที่มา : กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น (ม.ป.ป., หน้า 5)

คำอธิบายแผนภาพ

แผนภาพ 2 แสดงการบริหารเชิงระบบของหน่วยงานการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 4 ด้าน ประกอบด้วย

ด้านปัจจัย มี 7 มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานที่ 1 – 7

ด้านกระบวนการ มี 5 มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานที่ 8 – 12

ด้านผลผลิต มี 3 มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานที่ 13 – 15

ด้านผลลัพธ์ มี 1 มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานที่ 16

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้บัญญัติไว้ว่า มาตรา 49 บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปี ที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึง และมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายผู้ยากไร้ ผู้พิการ หรือทุพพลภาพ หรืออยู่ในสภาวะลำบาก ต้องได้รับสิทธิตามวรรคหนึ่งและการสนับสนุนจากรัฐเพื่อให้ได้รับการศึกษาโดยทัดเทียมกับบุคคลอื่น มาตรา 289 วรรคสอง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น และเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอบรมของรัฐ โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับมาตรฐานและระบบการศึกษาของชาติ

2. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 กำหนดให้การจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษาให้ยึดหลักการกระจายอำนาจไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (มาตรา 9) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาระดับใดระดับหนึ่งหรือทุกระดับตามความพร้อม ความเหมาะสม และความต้องการภายในท้องถิ่น (มาตรา 41) กระทรวงศึกษาธิการมีหน้าที่ประสานและส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สามารถจัดการศึกษาสอดคล้องกับนโยบายและได้มาตรฐานการศึกษา และกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (มาตรา 42)

3. พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 กำหนดให้เทศบาลเมืองพัทยา องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด และกรุงเทพมหานคร มีอำนาจหน้าที่จัดการศึกษา (มาตรา 16 (9), 17 (6) และ 18) ทั้งนี้ในการดำเนินงานตามอำนาจและหน้าที่ที่ระบุไว้ในมาตรา 16, 17 และ 18

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจร่วมมือกันดำเนินการหรือร้องขอให้รัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นดำเนินการแทนได้ (มาตรา 21) ดังนั้นจะเห็นได้ว่าพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้ระบุไว้ชัดเจนว่า ถ้าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่พร้อมที่จะดำเนินการตามภารกิจที่เป็น

อำนาจหน้าที่ของตน สามารถร้องขอให้รัฐคือ กระทรวงศึกษาธิการดำเนินการแทนในด้านการจัดการศึกษาได้

อย่างไรก็ตาม องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่ยังไม่พร้อมตามที่กล่าวไว้เบื้องต้น ให้ขยายเวลาเตรียมความพร้อมได้ภายใน 10 ปี (พ.ศ.2544-2553) โดยองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นต้องจัดทำแผนเตรียมความพร้อม โดยให้พิจารณาจากรายได้ บุคลากรขององค์กร จำนวนประชากร ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ และคุณภาพในการให้บริการที่ประชาชนจะได้รับ โดยดำเนินการให้แล้วเสร็จไม่เกินระยะเวลา 10 ปี (มาตรา 30 (2))

4. แผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2543 และสำนักปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี (2545, หน้า 3) จัดทำแผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำหนดให้งานด้านการศึกษาอยู่ในพันธกิจด้านงานส่งเสริมคุณภาพชีวิตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย การจัดการศึกษาในระบบและนอกระบบ คณะรัฐมนตรีมีมติให้ความเห็นชอบแผนนี้ เมื่อวันที่ 3 ตุลาคม 2543 และสำนักเลขาธิการสภาการศึกษา (2547, หน้า 37-38) กล่าวสำหรับแผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนดรายละเอียด ขอบเขตการถ่ายโอนขั้นตอนและวิธีปฏิบัติการถ่ายโอนงานส่งเสริมคุณภาพชีวิตด้านการศึกษา ซึ่งได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 27 พฤษภาคม 2544 มีสาระสำคัญด้านการกิจที่จะถ่ายโอนตามมาตรา 32 (1) แห่งพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ พ.ศ.2542 ในเรื่องการศึกษา กล่าวคือ การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกประเภทเมื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นๆ ผ่านเกณฑ์ประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักเกณฑ์และวิธีประเมินความพร้อมในด้านการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามที่กระทรวงศึกษาธิการและคณะกรรมการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนด

5. พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546 ระบุให้กระทรวงศึกษาธิการออกประกาศ เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และระดับคุณภาพในการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2547 เพื่อประเมินความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ประสงค์จะรับโอนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (มาตรา 21 วรรคสอง)

6. ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไขและระดับคุณภาพในการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2547 โดยให้ประเมินข้อ 2 ตามบัญชีรายละเอียดที่ 1 ดังนี้

6.1 ประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัด หรือมีส่วนร่วมจัดการศึกษา

6.2 แผนการเตรียมความพร้อมในการจัดการศึกษา หรือแผนพัฒนาการจัดการศึกษา ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความพร้อมด้านต่างๆ ที่เหมาะสมกับระดับ ประเภท และรูปแบบการศึกษา

6.3 วิธีการบริหาร และการจัดการศึกษา

6.4 การจัดสรรรายได้เพื่อการศึกษา

6.5 ระดับและประเภทการศึกษาที่สอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการของชุมชน

6.6 ความเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่อความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

สำหรับเงื่อนไขประกอบเกณฑ์การประเมิน ตัวชี้วัดและระดับคุณภาพของแต่ละตัวชี้วัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ปฏิบัติตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ และประกาศในราชกิจจานุเบกษา ข้อ 3 ตามบัญชีรายละเอียดที่ 2

จากการศึกษาพันธกิจและบทบาทหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เชื่อมโยงสัมพันธ์กับด้านการจัดการศึกษาที่กำหนดไว้ในกฎหมายที่เกี่ยวข้องดังที่กล่าวไว้ข้างต้น เห็นได้ว่ารัฐได้ให้ความสำคัญในการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สามารถจัดการศึกษาด้วยตนเองหรือรับถ่ายโอนสถานศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ มาอยู่ในความรับผิดชอบของตนเองในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกประเภท ทั้งนี้ เพื่อให้การศึกษาโดยรวมของประเทศ มีมาตรฐานและคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาชาติ จึงให้กระทรวงศึกษาธิการกำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เมื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดผ่านเกณฑ์ประเมินความพร้อม จึงสามารถจัดการศึกษาได้เอง หรือรับโอนสถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการในแต่ละกรณี ตามที่กำหนดไว้ในประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่องหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข ตัวชี้วัด และระดับคุณภาพ ในการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2547

การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

โชคชัย กำแหง (2549, หน้า 25) ได้กล่าวถึง ความเป็นมาของการจัดการศึกษาท้องถิ่น หลังจากการเปลี่ยนแปลงการปกครองมาเป็นระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข การบริหารการปกครองประเทศได้เริ่มขยายตัวไปสู่ท้องถิ่น เป็นการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นได้มีสิทธิและหน้าที่ในการบริหารกิจการของท้องถิ่น และโดยบทบาทของเทศบาลตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2476 ได้กำหนดให้เทศบาลมีหน้าที่ในการจัดการศึกษาให้แก่ราษฎรในท้องถิ่น ประกอบกับ พระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ.2478 ได้มีการโอนโรงเรียนประชาบาลมาเป็นของเทศบาล ซึ่งเทศบาลได้รับโอนโรงเรียนมาดำเนินการครั้งแรกในปี พ.ศ.2480 เป็นการโอนทั้งการดำเนินการ ทรัพย์สิน และครุมาสังกัดเทศบาล นับเป็นการเริ่มต้นของการจัดการศึกษาของท้องถิ่น

มาตรฐานการศึกษาของชาติ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2548, หน้า 2) กล่าวเกี่ยวกับ มาตรฐานการศึกษาของชาติ ดังนี้

อุดมการณ์สำคัญของการจัดการศึกษา คือ การจัดให้มีการศึกษาตลอดชีวิตและการสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ การศึกษาที่สร้างคุณภาพชีวิตและสังคมบูรณาการอย่างสมดุลระหว่างปัญญาธรรม คุณธรรม และวัฒนธรรม เป็นการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อคนไทยทั้งปวง มุ่งสร้างพื้นฐานที่ดีในวัยเด็ก ปลูกฝังความเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมตั้งแต่วัยการศึกษาขั้นพื้นฐาน และพัฒนาความรู้ความสามารถเพื่อการทำงานที่มีคุณภาพ โดยให้สังคมทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาได้ตรงตามความต้องการของผู้เรียน และสามารถตรวจสอบได้อย่างมั่นใจว่า การศึกษาเป็นกระบวนการของการพัฒนาชีวิตและสังคมเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน สามารถพึ่งตนเองและพึ่งกันเองได้ และสามารถแข่งขันได้ในระดับนานาชาติ

มาตรฐานที่ 1 คุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ทั้งในฐานะพลเมืองและพลโลก เป้าหมายของการจัดการศึกษาอยู่ที่การพัฒนาคนไทยทุกคนให้เป็น “คนเก่ง คนดี และมีความสุข” โดยมีการพัฒนาที่เหมาะสมกับช่วงวัย พัฒนาคนตามธรรมชาติ และเต็มตามศักยภาพ ตรงตามความต้องการ ทั้งในด้านสุขภาพร่างกายและจิตใจ สติปัญญา ความรู้และทักษะคุณธรรม และจิตสำนึกที่พึงประสงค์ และอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข

ตัวบ่งชี้

1.1 กำลังกาย กำลังใจที่สมบูรณ์

1.2 ความรู้และทักษะที่จำเป็นและเพียงพอในการดำรงชีวิต และการพัฒนาสังคม

1.3 ทักษะการเรียนรู้และการปรับตัว

1.4 ทักษะทางสังคม

1.5 คุณธรรม จิตสาธารณะ และจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก

มาตรฐานที่ 2 แนวการจัดการศึกษา

การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนเห็นแบบอย่างที่ดี ได้ฝึกการคิด ได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงที่หลากหลายตรงตามความต้องการและมีความสุขในการเรียนรู้ ครู ศึกษานิเทศก์กับครูเป็นรายบุคคล เตรียมการสอนและใช้สื่อที่ผสมผสานความรู้สากลกับภูมิปัญญาไทย จัดบรรยากาศเอื้อต่อการเรียนรู้ จัดหาและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้

ความสำเร็จของการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญขึ้นอยู่กับ 1) ปัจจัยด้านบุคคล ได้แก่ ผู้เรียน ครู ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหาร ผู้ปกครอง และสมาชิกชุมชน 2) ปัจจัยด้านการบริหาร ได้แก่ หลักการบริหารจัดการและหลักธรรมาภิบาล

ตัวบ่งชี้

2.1 การจัดหลักสูตรการเรียนรู้ และ สภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียน ได้พัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

2.2 มีการพัฒนาผู้บริหาร ครู ศึกษานิเทศก์และบุคลากรทางการศึกษาอย่างเป็นระบบและมีคุณภาพ

2.3 มีการบริหารจัดการที่ใช้สถานศึกษาเป็นฐาน

มาตรฐานที่ 3 แนวทางสร้างแหล่งการเรียนรู้/สังคมแห่งความรู้

การเรียนรู้ ความรู้ นวัตกรรม สื่อ และเทคโนโลยี เป็นปัจจัยสำคัญของการพัฒนาสู่สังคมแห่งความรู้ การส่งเสริมและสร้างกลไกเพื่อให้คนไทยทุกคนมีโอกาสและทางเลือกที่จะเข้าถึงปัจจัยและเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ด้วยรูปแบบและวิธีการที่หลากหลาย โดยได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วนสังคม จะนำมาซึ่งการพัฒนาคุณภาพ ประสิทธิภาพ และขีดความสามารถของคนไทยในการพัฒนาประเทศ รวมทั้งการเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของประเทศ

ตัวบ่งชี้

3.1 การบริการวิชาการและสร้างความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับชุมชนให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้/สังคมแห่งความรู้

3.2 การศึกษาวิจัย สร้างเสริม สนับสนุนแหล่งการเรียนรู้ และกลไกการเรียนรู้

3.3 การสร้างและการจัดการความรู้ในทุกระดับ ทุกมิติของสังคม

แนวนโยบายการจัดการศึกษาในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น (ม.ป.ป., หน้า 1-13) ได้กำหนดแนวนโยบายการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระยะ 15 ปี (พ.ศ. 2545 – 2559) สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาของแต่ละท้องถิ่น เพื่อจะได้จัดการศึกษาให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน ซึ่งประกอบด้วย วิสัยทัศน์ คือ จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและศักยภาพคนในท้องถิ่นให้มีคุณลักษณะที่สามารถบูรณาการวิถีชีวิตให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของสังคมและประเทศชาติ ตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น

กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น (ม.ป.ป., หน้า 1) กล่าวถึง ภารกิจจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่

1. การจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งพัฒนาความพร้อมแก่เด็กตั้งแต่แรกเกิดถึงก่อนการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้เด็กปฐมวัยได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา เต็มตามศักยภาพและมีความพร้อมในการเข้ารับการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งพัฒนาและวางรากฐานชีวิต การเตรียมความพร้อมของเด็กทั้งทางร่างกาย และจิตใจ สติปัญญา อารมณ์ บุคลิกภาพ และสังคม ให้ผู้เรียนได้พัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ความรู้ ความสามารถขั้นพื้นฐาน รวมทั้งให้สามารถค้นพบความต้องการ ความสนใจ ความถนัดของตนเองด้านวิชาการ วิชาชีพ ความสามารถในการประกอบงานอาชีพ และทักษะทางสังคม โดยให้ผู้เรียน มีความรู้ คู่คุณธรรมและมีความสำนึกในความเป็นไทย

3. การจัดบริการให้ความรู้ด้านอาชีพ เป็นการจัดบริการและหรือส่งเสริม สนับสนุน พัฒนา ความรู้ทักษะในการประกอบอาชีพแก่ประชาชนรวมทั้งการรวมกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพ เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน

4. การจัดการส่งเสริมกีฬา นันทนาการและกิจกรรมเด็กเยาวชน เป็นการจัดและส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงานด้านการกีฬา นันทนาการ กิจกรรมเด็กและเยาวชนแก่เด็กและเยาวชน ประชาชนทั่วไปอย่างหลากหลาย

5. การดำเนินงานด้านศาสนา ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นการดำเนินงานด้านกิจกรรมส่งเสริม สนับสนุน อนุรักษ์ ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยเฉพาะกิจกรรมที่เน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทยและท้องถิ่น

กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น (ม.ป.ป., หน้า 2) กล่าวถึง วัตถุประสงค์การจัดการศึกษาท้องถิ่น ดังนี้

1. เพื่อให้เด็กปฐมวัยได้รับการส่งเสริมพัฒนาการและเตรียมความพร้อมทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญา ให้มีความพร้อมที่จะเข้ารับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อให้เด็กที่มีอายุอยู่ในเกณฑ์การศึกษาขั้นพื้นฐานทุกคนในเขตความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้รับการบริการการศึกษาขั้นพื้นฐานครบตามหลักสูตร อย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน
3. เพื่อพัฒนาการดำเนินการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้มีคุณภาพ ประสิทธิภาพ บรรลุเป้าหมาย วัตถุประสงค์ เป็นไปตามมาตรฐานที่รัฐกำหนด และตรงตามความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น โดยมุ่งพัฒนาให้เกิดความสมดุลทั้งทางด้านปัญญา จิตใจ ร่างกาย สังคม ระดับความคิด ค่านิยม และพฤติกรรม ซึ่งเน้นวิธีการจัดกระบวนการเรียนรู้ ที่มีความหลากหลายและให้ผู้เรียนเป็นสำคัญ
4. เพื่อให้การจัดการศึกษาของท้องถิ่น ดำเนินการตามความต้องการ และคำนึงถึง การมีส่วนร่วมการสนับสนุนของบุคคล ครอบครัว ชุมชน เอกชน องค์กร ชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และประชาชนในท้องถิ่น ในการจัดการศึกษา ทุกระดับตามศักยภาพและความสามารถของท้องถิ่น
5. เพื่อส่งเสริมให้เด็ก เยาวชน และประชาชนในท้องถิ่น ได้ออกกำลังกายและฝึกฝน กีฬา ร่วมกิจกรรมนันทนาการ และกิจกรรมพัฒนาเยาวชน เพื่อพัฒนาให้เป็นคนมีคุณภาพ ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา จิตใจ และสังคม โดยมีความตระหนักในคุณค่าของการกีฬานันทนาการ และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเด็ก เยาวชน ไปในแนวทางที่ถูกต้อง ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
6. เพื่อให้ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนในการสร้างและพัฒนาอาชีพเพื่อคุณภาพชีวิต โดยเฉพาะในกลุ่มผู้ขาดโอกาส ผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการทุพพลภาพ ซึ่งเป็นการส่งเสริมสนับสนุน การประกอบอาชีพให้มีงานทำไม่เป็นภาระแก่สังคม
7. เพื่อบำรุงการศาสนาและอนุรักษ์ บำรุงรักษาศิลปะ วัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น มีความภาคภูมิใจในเอกลักษณ์ความเป็นไทย

กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น (ม.ป.ป., หน้า 2-13) กล่าวถึง แนวนโยบายการจัดการศึกษา ดังนี้

1. นโยบายด้านความเสมอภาคของโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

เร่งรัดจัดการศึกษาให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการเข้ารับการบริการการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปี ให้ได้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ส่งเสริม สนับสนุน ให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน เอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นในท้องถิ่น มีสิทธิและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. นโยบายด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย

จัดการศึกษาให้เด็กปฐมวัยได้เข้ารับการบริการทางการศึกษาอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ ส่งเสริม สนับสนุน ให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นในท้องถิ่น มีสิทธิและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัย

3. นโยบายด้านคุณภาพมาตรฐานการศึกษา

พัฒนาคุณภาพและมาตรฐาน และจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับและประเภทการศึกษา

4. นโยบายด้านระบบบริหารและการจัดการศึกษา

จัดระบบการบริหารและการจัดการทางการศึกษาให้สอดคล้องกับระบบการจัดการศึกษาของชาติ อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยมีเอกภาพเชิงนโยบาย มีความหลากหลายในการปฏิบัติ อีกทั้งมีความพร้อมในการดำเนินการจัดการศึกษา และส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาท้องถิ่น การกำหนดนโยบายและแผนการจัดการศึกษาให้คำนึงถึงผลกระทบต่อการศึกษาของเอกชนหรือรับฟังความคิดเห็นของเอกชนและประชาชนประกอบการพิจารณาด้วย

5. นโยบายด้านครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

วางแผนงานบุคคลเพื่อใช้ในการประสานข้อมูลและเป็นข้อมูลในการนำเสนอพิจารณาสรรหาบุคลากร พร้อมทั้งมีการประเมินผลการปฏิบัติงาน การพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง โดยมีสิทธิประโยชน์ สวัสดิการ ค่าตอบแทนเพียงพอและเหมาะสมกับคุณภาพและมาตรฐานวิชาชีพชั้นสูง

6. นโยบายด้านหลักสูตร

ให้สถานศึกษาจัดทำรายละเอียด สารหลักสูตรแกนกลาง และสารหลักสูตรท้องถิ่น ที่เน้นความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา ทั้งการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย โดยให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองดีของสังคมและชาติ โดยคำนึงถึงความเป็นมาทางประวัติศาสตร์

7. นโยบายด้านกระบวนการเรียนรู้

จัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกในความเป็นไทยและสามารถเรียนรู้พัฒนาตนเองได้ โดยถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด การจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติ เต็มตามศักยภาพ ให้เป็นการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อการพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา

8. นโยบายด้านทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา

ระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ทั้งด้านงบประมาณ การเงิน ทรัพยากรในประเทศจากรัฐ บุคคล องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ สถาบันสังคมอื่น และต่างประเทศ มาใช้จัดการศึกษาและจัดสรรงบประมาณให้กับการศึกษาในฐานะที่มีความสำคัญสูงสุดต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

9. นโยบายด้านเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการผลิตและพัฒนาแบบเรียนเอกสารทางวิชาการ สื่อสิ่งพิมพ์อื่น วัสดุอุปกรณ์ และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอื่น โดยเร่งรัดพัฒนาขีดความสามารถในการผลิต จัดให้มีเงินสนับสนุนการผลิตและมีแรงจูงใจในการผลิต รวมถึงการพัฒนาและการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ตลอดจนการสื่อสารทุกรูปแบบ สื่อตัวนำและโครงสร้างพื้นฐานอื่นที่จำเป็นต่อการส่งวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ วิทยุโทรคมนาคม และการสื่อสารในรูปแบบอื่น

10. นโยบายด้านการส่งเสริมกีฬา นันทนาการ และกิจกรรมเด็กเยาวชน

ส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานด้านการศึกษา นันทนาการ กิจกรรมเด็กเยาวชน รวมทั้งแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบบริการแก่เด็ก เยาวชน ประชาชนอย่างหลากหลาย พอเพียง และมีประสิทธิภาพ

11. นโยบายด้านการส่งเสริมอาชีพ

สนับสนุน ส่งเสริม ช่วยเหลือ ให้มีการประกอบอาชีพอิสระที่ถูกต้องตามกฎหมาย จัดให้มีการรวมกลุ่มอาชีพ ภูมิปัญญาท้องถิ่น สนับสนุนการระดมทุน และการจัดการนันทนาการ ต่างๆ มาประยุกต์ใช้ในการปรับปรุงการประกอบอาชีพ การจัดการตลาด ให้ได้มาตรฐานและความเหมาะสมตามสภาพท้องถิ่น

12. นโยบายด้านการศาสนา ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น

บำรุงรักษา ส่งเสริม และอนุรักษ์ สถาบันศาสนา ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้เกิดสังคมภูมิปัญญาแห่งการเรียนรู้ และสังคมที่เอื้ออาทรต่อกัน สืบทอดวัฒนธรรมความภาคภูมิใจในเอกลักษณ์ความเป็นไทยและท้องถิ่น

กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น (ม.ป.ป., หน้า 13-16) กล่าวไว้ว่า เนื่องจากแนวนโยบายการจัดการศึกษาในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (พ.ศ. 2545 – 2559) ที่จัดทำขึ้นเป็นการจัดทำภายใต้กรอบแห่งบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งรวมทั้งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และพระราชบัญญัติเฉพาะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละประเภท เพื่อให้ครอบคลุมภารกิจทั้งหมดที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาภายใต้ความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงสามารถนํานโยบายที่เหมาะสมกับศักยภาพ ความต้องการ และความพร้อมไปปฏิบัติได้ โดยกระทรวงมหาดไทยได้เสนอแนะยุทธศาสตร์การนำแนวนโยบายไปสู่การปฏิบัติดังนี้

1. แนวทางการดำเนินการจัดการศึกษา

เนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความแตกต่างกันทั้งด้านความพร้อมและศักยภาพ เมื่อพิจารณาแนวทางการดำเนินงานรับผิดชอบการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 สามารถดำเนินการได้ 2 แนวทาง คือ

การดำเนินการจัดการศึกษาเอง โดยดำเนินการได้ 2 กรณี คือ

1.1 ดำเนินการจัดการศึกษาขึ้นเองภายในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.2 ดำเนินการรับถ่ายโอนภารกิจจัดการศึกษาที่รัฐจะถ่ายโอนภารกิจจัดการศึกษาของรัฐให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้บริหารจัดการศึกษา

สำหรับการดำเนินการทั้ง 2 กรณี องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องผ่านการประเมินความพร้อมที่กระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่ดำเนินการช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีความสามารถจัดการศึกษาได้ตามมาตรฐานที่กำหนด

การดำเนินงานโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมเป็นการดำเนินการโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของรัฐ โดยเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการส่งเสริม สนับสนุนงบประมาณ วัสดุครุภัณฑ์ อุปกรณ์ทางการศึกษา ทรัพยากรอื่นๆ รวมทั้งการเสนอแนะ แนะนำ และร่วมพัฒนาการศึกษา

2. การพิจารณาความพร้อมในการจัดการศึกษา

พิจารณาจากลักษณะและการแบ่งกลุ่มขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนี้

2.1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดการศึกษาอยู่แล้วดำเนินการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 โดยเฉพาะการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้แก่ประชาชนในความรับผิดชอบของท้องถิ่นอย่างทั่วถึงตามความต้องการของประชาชน

2.2 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ยังไม่ได้จัดการศึกษา ดำเนินการจัดบริการทางการศึกษาแก่ประชาชนในความรับผิดชอบของท้องถิ่น ให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พระราชกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามความเหมาะสม ความพร้อมและตามความต้องการของท้องถิ่น

3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะจัดการศึกษาพิจารณาจาก

- 3.1 ความต้องการและข้อคิดเห็นของประชาชนในท้องถิ่น
- 3.2 ความคิดเห็นของสภาท้องถิ่น
- 3.3 ข้อมูล ข้อเท็จจริง (จำนวนโรงเรียน จำนวนเด็ก สภาพที่ตั้ง ฯลฯ)
- 3.4 ข้อคิดเห็นของบุคลากรในสถานศึกษาที่จะโอน
- 3.5 ศักยภาพของท้องถิ่น (คน เงิน วัสดุ การจัดการ)

4. การใช้แผนเป็นเครื่องมือในการพัฒนา

เมื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พิจารณาระดับความพร้อมและศักยภาพแล้ว จะนำนโยบายตามกรอบภารกิจซึ่งสอดคล้องกับระดับความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มาจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และแผนปฏิบัติการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยยึดหลักเกณฑ์การดำเนินการ ดังนี้

4.1 กำหนดเป้าหมายให้ชัดเจน ครอบคลุมภารกิจตามกฎหมาย ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายและพื้นที่อย่างทั่วถึง

4.2 ประชาชนมีส่วนร่วมกำหนดความต้องการ ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการ ตามแผนและร่วมติดตามประเมินผลการดำเนินการตามแผน

4.3 ใช้แผนเป็นแนวทางในการบริหารกิจการ และสนองตอบปัญหา และความต้องการของประชาชนอย่างเป็นรูปธรรม

4.4 การกำหนดกิจกรรมโครงการในแผนต้องมุ่งหลักความเป็นไปได้ และประโยชน์สูงสุดที่ประชาชนในท้องถิ่นจะได้รับ

5. การประชาสัมพันธ์ สร้างความเข้าใจแก่ผู้เกี่ยวข้อง

ใช้สื่อและวิธีการทุกรูปแบบที่จะชี้แจงให้ประชาชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง องค์กรเอกชนให้รู้จักและเข้าใจกับแนวทางและแผนการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการพัฒนาการศึกษา ศาสนา และศิลปวัฒนธรรม เพื่อนำไปสู่การร่วมมือจากทุกฝ่าย

6. การระดมทรัพยากรและความร่วมมือจากทุกฝ่าย

สร้างความตระหนักในความเป็นส่วนหนึ่งของสังคมให้แก่กลไกทางสังคมทุกส่วน ทั้งกลุ่มประชาชน ภาครัฐ และเอกชน เพื่อให้มีส่วนร่วมในการดำเนินการพัฒนาท้องถิ่น ทุกรูปแบบ ทั้งการสนับสนุนกำลังกาย กำลังใจ กำลังทรัพย์ ตลอดจนความคิดเห็นหรือการติดตาม ตรวจสอบ เพื่อให้กิจกรรมต่างๆ บังเกิดผลเป็นรูปธรรม

7. การเตรียมความพร้อมในการรับผิดชอบจัดการศึกษา

โดยการปรับโครงสร้างการบริหารกิจการ การศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น ตลอดจนสร้างองค์ความรู้ กรอบความคิดและพัฒนาเทคนิคการบริหารจัดการศึกษาให้บุคลากรของท้องถิ่นสามารถจัดการศึกษาได้ตามเกณฑ์มาตรฐานตลอดจนจัดระบบนิเทศประเมินผลการดำเนินงานอย่างมีคุณภาพ และประสิทธิภาพ

มาตรฐานการบริหารงานด้านการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 บัญญัติไว้ว่า รัฐจะต้องให้ความอิสระแก่ท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหลายมีความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบายการปกครอง การบริหาร การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลัง และมีอำนาจหน้าที่ของตนเองโดยเฉพาะ และยังบัญญัติให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิที่จะจัดการศึกษา อบรม และการฝึกอบรม อาชีพตามความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่นนั้น และเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอบรมของรัฐประกอบกับ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตรา 41 ได้บัญญัติให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่งหรือทุกระดับ ตามความพร้อม ความเหมาะสม และความต้องการภายในท้องถิ่น

กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น (ม.ป.ป., หน้า 3, 6-13) ในฐานะหน่วยงานที่รับผิดชอบในการกำกับดูแล ส่งเสริม สนับสนุนการบริหารการปกครองท้องถิ่น ได้จัดทำมาตรฐานหน่วยงานการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขึ้น เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพได้มาตรฐานอันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและศักยภาพของเด็ก เยาวชน และประชาชนในท้องถิ่น ให้มีคุณลักษณะที่สามารถบูรณาการวิถีชีวิตให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของสังคมและประเทศชาติ ประกอบด้วยมาตรฐาน 16 มาตรฐาน 56 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

ด้านปัจจัย มี 7 มาตรฐาน

มาตรฐานที่ 1 ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีภาวะผู้นำ และมีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการ มี 3 ตัวบ่งชี้ คือ

- 1.1 มีวิสัยทัศน์ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และมีภาวะผู้นำ
- 1.2 มีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ในการบริหารจัดการ
- 1.3 มีคุณธรรม จริยธรรมและมีมนุษยสัมพันธ์

มาตรฐานที่ 2 นักบริหารการศึกษา และบุคลากรทางการศึกษา มีคุณสมบัติตรงตามมาตรฐานวิชาชีพ และมีจำนวนเพียงพอ มี 4 ตัวบ่งชี้ คือ

- 2.1 มีจำนวนตามแผนอัตรากำลัง 3 ปี
- 2.2 มีคุณสมบัติตรงตามมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ
- 2.3 มีคุณสมบัติตรงตามมาตรฐานการปฏิบัติงาน
- 2.4 มีคุณสมบัติตรงตามมาตรฐานการปฏิบัติตน

มาตรฐานที่ 3 บุคลากรในหน่วยงานการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีคุณวุฒิ มีความรู้ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม มนุษยสัมพันธ์ และมีจำนวนเพียงพอ มี 3 ตัวบ่งชี้ คือ

- 3.1 มีจำนวนตามแผนอัตรากำลัง 3 ปี
- 3.2 มีคุณวุฒิ มีความรู้ ความสามารถตามมาตรฐานกำหนดตำแหน่ง
- 3.3 มีคุณธรรม จริยธรรม และมีมนุษยสัมพันธ์

มาตรฐานที่ 4 หน่วยงานการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีแผนพัฒนาการศึกษา มี 3 ตัวบ่งชี้ คือ

- 4.1 มีข้อมูล ระบบสารสนเทศและเทคโนโลยีที่เหมาะสม
- 4.2 มีแผนยุทธศาสตร์พัฒนาการศึกษา
- 4.3 มีแผนพัฒนาการศึกษา 3 ปี

มาตรฐานที่ 5 หน่วยงานการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีแผนการใช้จ่ายงบประมาณในการบริหารจัดการ มี 2 ตัวบ่งชี้ คือ

5.1 มีแผนการใช้จ่ายงบประมาณประจำปี

5.2 มีแผนการตรวจสอบ ติดตาม และประเมินผลการใช้งบประมาณ

มาตรฐานที่ 6 หน่วยงานการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีวัสดุ ครุภัณฑ์ ที่ดิน และสิ่งก่อสร้างในการบริหารจัดการ มี 2 ตัวบ่งชี้ คือ

6.1 มีแผนการจัดหาวัสดุ ครุภัณฑ์ ที่ดิน และสิ่งก่อสร้าง

6.2 มีวัสดุ ครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้างในการบริหารจัดการตามภารกิจ

มาตรฐานที่ 7 หน่วยงานการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีสถานที่ และแหล่งการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการพัฒนาเด็ก เยาวชน และประชาชนในท้องถิ่น มี 5 ตัวบ่งชี้ คือ

7.1 มีสถานที่และแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย

7.2 มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

7.3 มีศูนย์เยาวชน

7.4 มีสนามกีฬา สถานที่ออกกำลังกาย

7.5 มีศูนย์ หรือสถานที่ฝึกอาชีพ

ด้านกระบวนการ มี 7 มาตรฐาน

มาตรฐานที่ 8 หน่วยงานการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการดำเนินงานตามพันธกิจ อย่างเป็นระบบ มี 7 ตัวบ่งชี้ คือ

8.1 มีการดำเนินงานด้านศูนย์เด็กเล็ก

8.2 มีการดำเนินงานด้านปฐมวัย

8.3 มีการดำเนินงานด้านการศึกษาภาคบังคับ

8.4 มีการดำเนินงานด้านการศึกษาช่วงชั้นที่ 4 และอาชีวศึกษา

8.5 มีการดำเนินงานด้านศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย

8.6 มีการดำเนินงานด้านส่งเสริมการกีฬา นันทนาการ กิจกรรมเด็ก เยาวชน และประชาชน

8.7 มีการดำเนินงานด้านศาสนา ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น

มาตรฐานที่ 9 หน่วยงานการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการจัดการองค์กร โครงสร้าง ระบบการบริหารงาน และพัฒนาองค์กร อย่างเป็นระบบครบวงจร มี 7 ตัวบ่งชี้ คือ

9.1 มีการจัดองค์กร โครงสร้าง และระบบการบริหารงานที่มีความคล่องตัวสูงและปรับเปลี่ยนได้เหมาะสมตามสถานการณ์

9.2 มีการจัดการข้อมูลสารสนเทศอย่างเป็นระบบครอบคลุมและทันต่อการใช้งาน

9.3 มีการพัฒนาบุคลากรอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

9.4 มีการบริหารเชิงกลยุทธ์โดยใช้หลักการมีส่วนร่วม

9.5 มีการบริหารงานที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ขององค์กร

9.6 มีการตรวจสอบและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

9.7 มีการสร้างขวัญ กำลังใจ และสัมพันธภาพที่ดีในองค์กร

มาตรฐานที่ 10 หน่วยงานการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการบริหารจัดการ งบประมาณ มี 4 ตัวบ่งชี้ คือ

10.1 มีการดำเนินการตามแผนงบประมาณและวิธีการงบประมาณ

10.2 มีการควบคุมตรวจสอบการใช้งบประมาณอย่างเป็นระบบ คุ่มค่า โปร่งใส และตรวจสอบได้

10.3 มีการประเมิน สรุปรายงานผลการใช้งบประมาณ

10.4 มีการนำเสนอผลการใช้งบประมาณในแต่ละปีไปปรับปรุงและพัฒนา อย่างต่อเนื่อง

มาตรฐานที่ 11 หน่วยงานการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดให้มีระบบ การบริหารวัสดุ ครุภัณฑ์ ที่ดิน และสิ่งก่อสร้าง มี 4 ตัวบ่งชี้ คือ

11.1 มีการดำเนินการตามแผนจัดหาวัสดุ ครุภัณฑ์ ที่ดิน และสิ่งก่อสร้าง และใช้ อย่างคุ้มค่า

11.2 มีการจัดเก็บและบำรุงรักษาอย่างเป็นระบบ

11.3 มีการประเมิน สรุปรายงานผลการใช้วัสดุ ครุภัณฑ์ ที่ดิน และสิ่งก่อสร้าง

11.4 มีการนำผลจากรายงานผลการใช้วัสดุ ครุภัณฑ์ ที่ดิน และสิ่งก่อสร้างใน แต่ละปีไปปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

มาตรฐานที่ 12 หน่วยงานการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการบริหารจัดการ สถานที่ และแหล่งเรียนรู้อย่างเป็นระบบ มี 4 ตัวบ่งชี้ คือ

12.1 มีการจัดทำแผนการใช้สถานที่และแหล่งการเรียนรู้

12.2 มีการดำเนินการตามแผนการใช้สถานที่และแหล่งการเรียนรู้

12.3 มีการประเมินผลการดำเนินการตามแผนการใช้สถานที่และแหล่งการเรียนรู้

12.4 มีการนำผลประเมินไปปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

ด้านผลผลิต มี 3 มาตรฐาน

มาตรฐานที่ 13 หน่วยงานการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีประสิทธิภาพ ในการบริหารจัดการ มี 2 ตัวบ่งชี้ คือ

13.1 มีบรรยากาศการทำงานที่เอื้อต่อการปฏิบัติงาน

13.2 ผลการดำเนินงานตามแผนงานโครงการ/กิจกรรม

มาตรฐานที่ 14 หน่วยงานการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดการศึกษาได้ อย่างมีคุณภาพ มี 2 ตัวบ่งชี้ คือ

14.1 ผู้เรียนมีพัฒนาการทุกด้านอย่างเต็มศักยภาพ และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ตามเกณฑ์ที่กำหนด

14.2 เด็ก เยาวชน และประชาชนมีการพัฒนาทุกด้านอย่างเต็มศักยภาพ และ ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

มาตรฐานที่ 15 หน่วยงานการศึกษาจัดกิจกรรมให้เด็ก เยาวชน ประชาชน เกิดทุนและ ดำรงไว้ซึ่งสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ สืบทอดศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิ ปัญญาท้องถิ่น มี 2 ตัวบ่งชี้ คือ

15.1 เด็ก เยาวชน ประชาชน เกิดทุนและดำรงไว้ซึ่งสถาบันชาติ ศาสนา และ พระมหากษัตริย์

15.2 เด็ก เยาวชน ประชาชน สืบทอด ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี และ ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ด้านปัจจัย มี 1 มาตรฐาน

มาตรฐานที่ 16 การบริหารมีประสิทธิภาพ และผู้เกี่ยวข้องมีความพึงพอใจในการบริหาร มี 2 ตัวบ่งชี้ คือ

16.1 การปฏิบัติงานของหน่วยงานการศึกษาเป็นไปตามมาตรฐานหน่วยงาน การศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และบรรลุเป้าหมายของจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนา

16.2 ผู้ที่เกี่ยวข้องมีความพึงพอใจต่อการบริหารของหน่วยงานการศึกษา

แผนพัฒนาการศึกษาท้องถิ่น

กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น (ม.ป.ป., คำนำ) กล่าวถึงแผนพัฒนาการศึกษาท้องถิ่น ระยะ 3 ปี (พ.ศ.2552-พ.ศ.2554) มีขึ้นโดยยึดกรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554) ที่สอดคล้องกับแผนการศึกษาชาติ (พ.ศ.2545-2559) โดยให้เป็นไปตามสภาพปัญหาและความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น

กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น (ม.ป.ป., หน้า 3) กล่าวถึงวิสัยทัศน์ของการศึกษาท้องถิ่นคือ การจัดการศึกษาทุกระดับได้มาตรฐานแบบมีส่วนร่วม ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดำรงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ความเป็นไทย คู่สังคมแห่งการเรียนรู้และอยู่เย็นเป็นสุขอย่างยั่งยืน

กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น (ม.ป.ป., หน้า 4) ยังกล่าวถึง พันธกิจของการศึกษาท้องถิ่น ดังนี้

1. จัดการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยให้มีคุณภาพได้มาตรฐาน
2. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนและภาคีการพัฒนาในการจัดการศึกษาตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
3. พัฒนาคุณธรรม นำความรู้ เต็มศักยภาพ และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์
4. ปลุกฝังจิตสำนึกให้รักในเอกลักษณ์และค่านิยมความเป็นไทย
5. จัดให้มีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อสร้างสรรค์สังคมแห่งการเรียนรู้
6. รมรงค์ ส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
7. ส่งเสริมให้เด็ก เยาวชน และประชาชนมีสุขภาพสมบูรณ์แข็งแรง
8. ส่งเสริมให้ครอบครัวอบอุ่น และชุมชนเข้มแข็ง

กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น (ม.ป.ป., หน้า 5-6) กล่าวถึง จุดมุ่งหมายของการศึกษาท้องถิ่น มีดังนี้

1. ประชาชนได้รับบริการสาธารณะด้านการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีคุณภาพได้มาตรฐาน
2. ประชาชนและภาคีการพัฒนาต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
3. ประชาชนดำรงชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
4. เด็ก เยาวชน และประชาชนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ

5. ประชาชนมีความรู้เพียงพอสำหรับใช้ในการประกอบอาชีพ
6. เด็ก เยาวชน และประชาชนรักในเอกลักษณ์และค่านิยมความเป็นไทย
7. สังคมท้องถิ่นเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้
8. เด็ก เยาวชน และประชาชนตระหนักถึงความสำคัญของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

9. เด็ก เยาวชน และประชาชนมีสุขภาพสมบูรณ์แข็งแรงทั้งร่างกายและจิตใจ
 10. ครอบครัวมีความอบอุ่น
 11. ชุมชนท้องถิ่นมีความเข้มแข็ง
- กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย (ม.ป.ป., หน้า 7-10) กล่าวถึง ยุทธศาสตร์การพัฒนา ดังนี้

1. พัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาให้ได้มาตรฐาน
2. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนและภาคีการพัฒนาในการจัดการศึกษา
3. ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการจัดการศึกษาตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
4. พัฒนาและส่งเสริมให้เด็ก เยาวชน และประชาชนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์
5. พัฒนาความรู้ของประชาชนให้มีความสามารถในการประกอบอาชีพ
6. ส่งเสริมและสนับสนุนการปลูกฝังจิตสำนึกในเอกลักษณ์และค่านิยมความเป็นไทย
7. จัดหาและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อสร้างสรรค์ให้ท้องถิ่นเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้

8. สร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
 9. ส่งเสริมการกีฬา นันทนาการ กิจกรรมเด็ก เยาวชน และประชาชน
 10. ส่งเสริมความอบอุ่นของครอบครัว
 11. เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน
- กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น (ม.ป.ป., หน้า 7-10) กล่าวถึง แนวทางการพัฒนา

มีดังนี้

- ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาให้ได้มาตรฐาน
- ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- 1.1 ระดมทรัพยากรเพื่อพัฒนาศูนย์เด็กเล็ก และพัฒนาบุคลากรให้มีประสิทธิภาพ
 - 1.2 พัฒนาเด็กเล็กด้านร่างกาย อารมณ์ – จิตใจ สังคม สติปัญญา อย่างมีคุณภาพ
- ได้มาตรฐาน

การศึกษาปฐมวัย

1.3 ส่งเสริมและพัฒนากิจการศึกษาระดับปฐมวัยในรูปแบบที่หลากหลายอย่างมีคุณภาพและได้มาตรฐาน

1.4 มีคุณธรรม จริยธรรมและมีมนุษยสัมพันธ์

1.5 ส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาระดับปฐมวัยให้มีความรู้ความสามารถในการจัดกิจกรรมให้กับผู้เรียน

1.6 พัฒนาแหล่งเรียนรู้และนวัตกรรมระดับปฐมวัยอย่างหลากหลาย

1.7 พัฒนาการศึกษาระดับปฐมวัยโดยมุ่งเน้นให้เด็กมีความพร้อมและมีพัฒนาการครบทุกด้าน

1.8 พัฒนาผู้เรียนระดับปฐมวัยให้เป็นบุคคลที่มีเหตุผลมีความรู้ มีคุณธรรม และแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ตามศักยภาพ

1.9 ส่งเสริมให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในรูปแบบที่หลากหลาย

การศึกษาภาคบังคับ

1.10 ส่งเสริมและพัฒนากิจการศึกษภาคบังคับในรูปแบบที่หลากหลายอย่างมีคุณภาพและได้มาตรฐาน

1.11 ส่งเสริมและพัฒนาระบบการบริหารจัดการการศึกษภาคบังคับให้ได้มาตรฐาน

1.12 ส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ ความสามารถในการจัดกิจกรรมให้กับผู้เรียน

1.13 พัฒนาแหล่งเรียนรู้และนวัตกรรมทางการศึกษาอย่างหลากหลาย

1.14 พัฒนาการศึกษภาคบังคับโดยมุ่งเน้นให้เด็กมีความพร้อมและมีพัฒนาการครบทุกด้าน

1.15 พัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลที่มีเหตุผลมีความรู้ มีคุณธรรมและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ตามศักยภาพ

1.16 ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีเอกลักษณ์และค่านิยมความเป็นไทย

1.17 ส่งเสริมให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น

1.18 ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1.19 ส่งเสริมให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษภาคบังคับในรูปแบบที่หลากหลาย

การศึกษาช่วงชั้นที่ 4 และอาชีวศึกษา

1.20 ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม มีจิตสำนึกที่ดีต่อชุมชน และสังคม

1.21 ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้มีเอกลักษณ์และค่านิยมความเป็นไทย

1.22 ส่งเสริมและพัฒนาการศึกษาช่วงชั้นที่ 4 และอาชีวศึกษาให้มีคุณภาพ และได้มาตรฐาน

1.23 ส่งเสริมและพัฒนาให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

1.24 ส่งเสริมและพัฒนาการเรียนรู้วิถีชีวิตจากภูมิปัญญาท้องถิ่น

1.25 ส่งเสริมและพัฒนาการดำเนินชีวิตตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
ยุทธศาสตร์ที่ 2 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนและภาคีการพัฒนาในการจัดการศึกษา

2.1 เปิดโอกาสและส่งเสริมให้ประชาชนและภาคีการพัฒนาต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา

2.2 ส่งเสริมให้ประชาชนและภาคีการพัฒนาต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาทุกระดับและทุกระดับ

2.3 เปิดโอกาสและส่งเสริมให้ประชาชนและภาคีการพัฒนาต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลการจัดการศึกษา

ยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาให้ได้มาตรฐาน

3.1 สร้างความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่เด็ก เยาวชน และประชาชน

3.2 จัดกิจกรรมรณรงค์ให้ประชาชนมีการดำเนินชีวิตตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ยุทธศาสตร์ที่ 4 พัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาให้ได้มาตรฐาน

4.1 สร้างเครือข่ายการพัฒนา ร่วมกับหน่วยงานราชการและภาคีการพัฒนาต่างๆ ในท้องถิ่นในการพัฒนาและส่งเสริมให้เด็ก เยาวชน และประชาชนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์

4.2 จัดกิจกรรมพัฒนาเด็ก เยาวชน และประชาชนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์

ยุทธศาสตร์ที่ 5 พัฒนาความรู้ของประชาชนให้มีความสามารถในการประกอบอาชีพ

5.1 ให้ความรู้ในการประกอบอาชีพตามความต้องการของประชาชน

5.2 ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานราชการและภาคีการพัฒนาต่างๆ ในการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพให้แก่ประชาชน

ยุทธศาสตร์ที่ 6 ส่งเสริมและสนับสนุนการปลูกฝังจิตสำนึกในเอกลักษณ์และค่านิยมความเป็นไทย

6.1 จัดกิจกรรมรณรงค์ให้เด็ก เยาวชน และประชาชนเห็นคุณค่าของเอกลักษณ์และค่านิยมความเป็นไทย

ยุทธศาสตร์ที่ 7 จัดหาและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อสร้างสรรค์ให้ท้องถิ่นเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้

7.1 สร้างแหล่งเรียนรู้ตามความต้องการของประชาชน

7.2 ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานราชการและภาคีการพัฒนาต่างๆ ในการจัดแหล่งเรียนรู้ให้แก่เด็ก เยาวชน และประชาชน

7.3 จัดกิจกรรมรณรงค์ให้เด็ก เยาวชน และประชาชนเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ต่างๆ

ยุทธศาสตร์ที่ 8 สร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

8.1 จัดกิจกรรมรณรงค์ให้เด็ก เยาวชน และประชาชนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

8.2 ร่วมมือกับหน่วยงานราชการและภาคีการพัฒนาต่างๆ ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ยุทธศาสตร์ที่ 9 ส่งเสริมการกีฬา นันทนาการ กิจกรรมเด็ก เยาวชน และประชาชน

9.1 จัดหาและพัฒนาสถานที่สำหรับการจัดกิจกรรมกีฬาและนันทนาการให้แก่เด็ก เยาวชน และประชาชน

9.2 จัดกิจกรรมรณรงค์ให้เด็ก เยาวชน และประชาชน เห็นคุณค่าของการออกกำลังกาย

9.3 จัดกิจกรรมรณรงค์ให้เด็ก เยาวชน และประชาชนห่างไกลจากยาเสพติด โรคเอดส์ อบายมุข และโรคติดต่อที่ร้ายแรง

ยุทธศาสตร์ที่ 10 ส่งเสริมความอบอุ่นของครอบครัว

10.1 จัดกิจกรรมเพื่อสร้างสายใยรักในครอบครัว

ยุทธศาสตร์ที่ 11 เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน

11.1 ให้ความรู้ ความเข้าใจแก่ประชาชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

11.2 เปิดโอกาสและแรงจูงใจส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เสริมศักดิ์ พงษ์พานิช (ม.ป.ป., หน้า 54) กล่าวถึง ท้องถิ่นที่มีคุณภาพขึ้นอยู่กับปัจจัยดังต่อไปนี้ 1) ความเจริญและรายได้ที่สามารถจัดเก็บในพื้นที่ 2) ความพร้อมของบุคลากรในพื้นที่ และ 3) ความพร้อมในการมีส่วนร่วมของประชาชน การพิจารณาความพร้อมในการจัดการศึกษาพิจารณาจากลักษณะ ดังนี้

1. ลักษณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดการศึกษาอยู่แล้ว ดำเนินการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 โดยเฉพาะการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้แก่ประชาชนในความรับผิดชอบของท้องถิ่นอย่างทั่วถึงตามความต้องการของประชาชน

1.2 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ยังไม่ได้จัดการศึกษา ดำเนินการจัดบริการทางการศึกษาแก่ประชาชนในความรับผิดชอบของท้องถิ่นให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 ตามความเหมาะสม ความพร้อม และความต้องการของท้องถิ่น ทั้งนี้ ภายใต้การประเมินความพร้อมตามเกณฑ์ที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด

2. การแบ่งกลุ่มขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการกำหนดกรอบภารกิจจัดการศึกษา แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

2.1 กลุ่มความพร้อมสูง ควรดำเนินการกิจ

2.1.1 การศึกษาก่อนขั้นพื้นฐาน

2.1.2 การศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.1.3 การส่งเสริมอาชีพ/การศึกษานอกระบบ

2.1.4 กิจกรรมเด็ก เยาวชน การกีฬา นันทนาการ

2.1.5 บำรุงรักษาศิลปะ วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น

2.2 กลุ่มความพร้อมปานกลาง ควรดำเนินการกิจ

2.2.1 การศึกษาก่อนขั้นพื้นฐาน

2.2.2 การส่งเสริมอาชีพ/การศึกษานอกระบบ

2.2.3 กิจกรรมเด็ก เยาวชน กีฬา นันทนาการ

2.2.4 บำรุงรักษาศิลปะ วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น

2.3 กลุ่มความพร้อมต่ำ ควรดำเนินการกิจ

2.3.1 การส่งเสริมอาชีพ/การศึกษานอกระบบ

2.3.2 กิจกรรมเด็ก เยาวชน การกีฬา นันทนาการ

2.3.3 บำรุงรักษาศิลปะ วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น

2.3.4 ร่วมการจัดการศึกษาของรัฐ

3. ข้อพิจารณาการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะต้องพิจารณาองค์ประกอบต่อไปนี้

3.1 ความต้องการและข้อคิดเห็นของประชาชนในท้องถิ่น

3.2 ความคิดเห็นของสภาท้องถิ่น

3.3 ข้อมูล ข้อเท็จจริง (จำนวนโรงเรียน จำนวนเด็ก สภาพที่ตั้ง ฯลฯ)

3.4 ข้อคิดเห็นของบุคลากรในสถานศึกษาที่จะโอน

3.5 ศักยภาพของท้องถิ่น (คน เงิน วัสดุ การจัดการ)

4. หลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

โดยที่กฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่งหรือทุกระดับตามความพร้อม ความเหมาะสม และความต้องการภายในท้องถิ่น ประกอบมาตรา 21 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546 ระบุให้กระทรวงศึกษาธิการออกประกาศ เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไขและระดับคุณภาพในการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2547 เพื่อประเมินความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ประสงค์จะรับโอนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสำนักผู้ตรวจราชการ ประจำเขตตรวจราชการที่ 1-12 (2547, หน้า 18-20) แสดงบัญชีรายละเอียด 1-3 ดังตาราง 1-3

ตาราง 1 บัญชีรายละเอียด 1 ตัวชี้วัดและระดับคุณภาพตามองค์ประกอบของเกณฑ์การประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1. ให้มีตัวชี้วัดตามองค์ประกอบของเกณฑ์การประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 11 ตัวชี้วัด และมีค่าน้ำหนัก ดังนี้

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัด	ค่าน้ำหนัก
1. ประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดหรือมีส่วนร่วมจัดการศึกษา	1. ระยะเวลาที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดหรือมีส่วนร่วมหรือส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาจนถึงปีที่ประเมิน	1
	2. ผลการจัดการศึกษา	3
	3. ความร่วมมือของชุมชนในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น - ด้านทรัพยากร - ด้านวิชาการ - ด้านบริการและกิจกรรม - ด้านอื่นๆ	2
	4. การส่งเสริมสนับสนุนสถานศึกษานับก่อนหรือรับโอน เช่น - ด้านทรัพยากร - ด้านวิชาการ - ด้านบริการและกิจกรรม - ด้านอื่นๆ	1
2. แผนการเตรียมความพร้อมในการจัดการศึกษาหรือแผนพัฒนาการจัดการศึกษาซึ่งแสดงให้เห็นถึงความพร้อมด้านต่างๆ ที่เหมาะสมกับระดับประเภทและรูปแบบการศึกษา	5. การมีแผนในลักษณะแผนกลยุทธ์เพื่อเตรียมความพร้อมการจัดการศึกษา	3
	6. ความพร้อมด้านอาคารสถานที่ วัสดุครุภัณฑ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดการศึกษา	2

ตาราง 1 (ต่อ)

องค์ประกอบ	ตัวชี้วัด	ค่าน้ำหนัก
	7. การมีแผนซึ่งแสดงให้เห็นถึงความพร้อมในการช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาสด้าน (ก) การมีเครือข่ายในการช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาส (ข) การมีหลักสูตรและแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับเด็กด้อยโอกาส (ค) การมีระบบรองรับการศึกษาต่อและการมีงานทำ	2
3. วิธีการบริหารและการจัดการศึกษา	8. รูปแบบวิธีการบริหารและการจัดการศึกษา	1
4. การจัดสรรรายได้เพื่อการศึกษา	9. สัดส่วนการใช้รายได้ (รวมเงินอุดหนุนทั่วไปและเงินกู้แต่ไม่รวมเงินอุดหนุนเฉพาะกิจจากรัฐ) เพื่อการศึกษาเฉลี่ย 3 ปีงบประมาณย้อนหลัง (ไม่รวมปีงบประมาณที่ประเมิน)	2
5. ระดับและประเภทการศึกษาที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน	10. ความต้องการได้เข้าเรียนในสถานศึกษาในระดับและประเภทการศึกษาของประชากรในเขตบริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	2
6. ความเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่อความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	11. ความเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในเขตบริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	3

ที่มา : ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข ตัวชี้วัด และระดับคุณภาพในการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2547

2. ตัวชี้วัดตามองค์ประกอบในเกณฑ์การประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามเกณฑ์ที่กำหนด

3. ระดับคุณภาพของตัวชี้วัดให้มีระดับคุณภาพของตัวชี้วัด 3 ระดับ มีความหมายและค่าคะแนน ดังนี้

3.1 ระดับ 1 ยังไม่มีความพร้อมหรือมีความพร้อมในระดับต่ำหรือมีความพร้อมน้อยมีค่าคะแนนเท่ากับ 1 คะแนน

3.2 ระดับ 2 มีความพร้อมในระดับปานกลางมีค่าคะแนนเท่ากับ 2 คะแนน

3.3 ระดับ 3 มีความพร้อมในระดับสูงหรือมีความพร้อมมาก มีค่าคะแนนเท่ากับ 3 คะแนน

4. การคิดระดับคุณภาพรวมให้คิดจากผลรวมของผลคูณของค่าคะแนนที่ได้ในแต่ละตัวชี้วัดที่ต้องประเมินสำหรับกรณีนั้นกับค่าน้ำหนักของตัวชี้วัดนั้นหารด้วยค่าน้ำหนักรวมของทุกตัวชี้วัดที่ต้องประเมินสำหรับกรณีนั้น

สำนักผู้ตรวจราชการ ประจำเขตตรวจราชการที่ 1-12 (2547, หน้า 20) กล่าวถึงการพิจารณาตัวชี้วัดขององค์ประกอบข้อที่ 6 ในบัญชีรายละเอียด 1 : ตัวชี้วัดและระดับคุณภาพตามองค์ประกอบของเกณฑ์การประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะพิจารณาจากศักยภาพของท้องถิ่น ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. คน ได้แก่ ศักยภาพในการบริหารการศึกษานักบริหารการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคลากรทางการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและอัตราบุคลากรทางการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2. เงิน ได้แก่ รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เพิ่มขึ้น จะเพิ่มขึ้นและได้รับอุดหนุนจากรัฐเพิ่มขึ้น ตลอดจนได้รับการสนับสนุนจากองค์กรต่างๆ

3. พัสตุ ได้แก่ ความต้องการทางด้านพัสตุ ครัวพันธ์ อุปกรณ์ อาคารสถานที่ที่มีที่จะรับโอน ที่จะให้มี ให้เป็น ให้เกิด ที่จะขอสนับสนุน

4. การจัดการ ได้แก่ ศักยภาพของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ ความรู้ ความเข้าใจ ความสนใจ ความสามารถ วิสัยทัศน์ต่อการจัดการศึกษา และการจัดโครงสร้างการบริหารการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ตาราง 2 บัญชีรายละเอียด 2 เงื่อนไขประกอบเกณฑ์การประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษา
ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เงื่อนไขประกอบเกณฑ์การประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่น มีดังนี้

1. การมีรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพียงพอในการจัดการศึกษา องค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะจัดการศึกษาจะต้องมีรายได้ไม่รวมเงินอุดหนุนจากรัฐและเงินกู้ เฉลี่ย
3 ปีงบประมาณย้อนหลัง (ไม่รวมปีงบประมาณปัจจุบัน) เพียงพอที่จะใช้จัดการศึกษาได้สัมฤทธิ์
ผลโดยถือระดับรายได้และลักษณะการจัดการศึกษา ดังนี้

รายได้เฉลี่ย	ลักษณะการจัดการศึกษา
ระดับ 1 ปีละไม่เกิน 5 ล้านบาท	ให้จัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาและให้มีส่วนร่วมในการ จัดการศึกษาของรัฐได้ เพื่อเตรียมความพร้อมจัดการศึกษาเองใน อนาคต หรือร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นจัดการศึกษา
ระดับ 2 ปีละเกิน 5 ล้านบาท แต่ไม่เกิน 10 ล้านบาท	ให้จัดและรับโอนการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ระดับก่อนประถมศึกษา) และรับโอนสถานศึกษาระดับประถมศึกษาที่มีจำนวนนักเรียน ตั้งแต่ 300 คนขึ้นไป
ระดับ 3 ปีละเกิน 10 ล้านบาท แต่ไม่เกิน 20 ล้านบาท	ให้จัดและรับโอนการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ระดับประถมศึกษาและ มัธยมศึกษา) และรับโอนสถานศึกษาระดับประถมศึกษาที่มี จำนวนนักเรียนตั้งแต่ 300 คนขึ้นไป และระดับมัธยมศึกษาที่มี จำนวนนักเรียนตั้งแต่ 1,500 คนขึ้นไป เว้นแต่กำหนดไว้สำหรับ ระดับ 4
ระดับ 4 ปีละเกิน 20 ล้านบาทขึ้นไป	ให้จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาสงเคราะห์ การจัดการ ศึกษาเพื่อคนพิการ การจัดการศึกษาสำหรับผู้ที่มีความสามารถ พิเศษ การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายประเภทอาชีวศึกษา และรับโอนสถานศึกษาระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และสถานศึกษาที่มีลักษณะพิเศษบางประการที่อยู่ในการศึกษา ระดับพื้นฐาน ตามที่แผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจาย อำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนด

ที่มา : ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข ตัวชี้วัด และระดับ
คุณภาพในการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ขององค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2547

2. การกระจายอำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สถานศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดการศึกษาต้องกำหนดข้อบัญญัติท้องถิ่น ระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่ง เพื่อกระจายอำนาจการบริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณสถานศึกษา การบริหารงานบุคคลและการบริหารงานทั่วไป ซึ่งเป็นอำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สถานศึกษา เพื่อให้สถานศึกษาสามารถบริหารจัดการได้อย่างเป็นอิสระ สอดคล้องกับนโยบายและมาตรฐานการศึกษาของชาติ

3. การจัดโครงสร้างองค์กรภายในรองรับการบริหารจัดการศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องจัดโครงสร้างองค์กรภายในตามจำเป็นและเหมาะสม เพื่อรองรับการบริหารจัดการศึกษา บริหารจัดการโดยบุคลากรวิชาชีพ และมีจำนวนบุคลากรที่เพียงพอ

4. การมีคณะกรรมการที่ปรึกษาในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องจัดให้มีคณะกรรมการที่ปรึกษาในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อทำหน้าที่เสนอแนะนโยบาย แนวทาง มาตรการ และมาตรฐานในการบริหารและการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์ประกอบของคณะกรรมการให้คำนึงหลักการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

5. การจัดระบบบริหารงานบุคคลเพื่อการศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องจัดระบบบริหารงานบุคคลให้เป็นมาตรฐานเดียวกับระบบบริหารบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาของรัฐ

ตาราง 3 บัญชีรายละเอียด 3 เกณฑ์การผ่านการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และลักษณะการจัดการศึกษาตามผลการประเมิน

ระดับเฉลี่ยที่ได้ (ระดับเต็ม 3)	มีความพร้อมระดับ	ลักษณะการจัดการศึกษา
ไม่ถึง 1.50	ต่ำ	- ให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของรัฐไปก่อนเพื่อเตรียมความพร้อมจัดการศึกษาเองในอนาคต - อาจร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นจัดการศึกษา
1.50 แต่ไม่ถึง 2.10	ปานกลาง	- ให้จัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาและระดับประถมศึกษา - รับโอนสถานศึกษาระดับประถมศึกษาที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 300 คนขึ้นไป - อาจร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นจัดการศึกษา
2.10 แต่ไม่ถึง 2.70	สูง	- ให้จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ยกเว้นระดับมัธยมศึกษาตอนปลายประเภทอาชีวศึกษา - รับโอนจากสถานศึกษาทั่วไปของรัฐและสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 1,500 คนขึ้นไป - อาจร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นจัดการศึกษา

ตาราง 3 (ต่อ)

ระดับเฉลี่ยที่ได้ (ระดับเต็ม 3)	มีความพร้อมระดับ	ลักษณะการจัดการศึกษา
2.70 ขึ้นไป	สูงมาก	- ให้จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งระดับมัธยมศึกษาตอนปลายประเภทอาชีวศึกษา - รับโอนสถานศึกษาทั่วไปและสถานศึกษาพิเศษของรัฐ (สำหรับการรับโอนสถานศึกษาพิเศษขึ้นอยู่กับความตกลงเป็นกรณีๆ ไป) - อาจร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นจัดการศึกษา

ที่มา : ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข ตัวชี้วัด และระดับคุณภาพในการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2547

สรุปแล้วการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามแนวทางหลักของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2545) และพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 จะเห็นได้ว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องดำเนินการรับการถ่ายโอนภารกิจการให้บริการสาธารณะที่รัฐดำเนินการอยู่ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับความพร้อมของแต่ละท้องถิ่น และผ่านเกณฑ์ประเมินความพร้อมของกระทรวงศึกษาธิการที่ได้กำหนดไว้สำหรับการวิจัยนี้กล่าวถึงตาราง 1 บัญชีรายละเอียด 1 ตัวชี้วัด และระดับคุณภาพตามองค์ประกอบของเกณฑ์การประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการพิจารณาความพร้อมในการจัดการศึกษาของท้องถิ่นตามศักยภาพของท้องถิ่น

การศึกษาที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้ศึกษาได้ค้นคว้างานวิจัย ที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในประเด็นต่างๆ ดังนี้

จรัส ปิตานัง (2541) ได้ศึกษา การปฏิบัติงานด้านการส่งเสริมการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอพล จังหวัดขอนแก่น พบว่า ความเข้าใจในบทบาทและหน้าที่ อบต. คิดว่าควรจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ประสานงานการจัดการศึกษามีการประชาสัมพันธ์การศึกษา ให้การสนับสนุนกีฬาแก่เด็ก เยาวชนและประชาชน ให้ความรู้เสี่ยงตามสาย ขยายโอกาสทางการศึกษา สร้างหลักสูตรวิชาชีพในโรงเรียน จัดกิจกรรมรณรงค์ต่อต้านสารเสพติด และโรคเอดส์ และจัดตั้งศูนย์อบรมพัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน สภาพการปฏิบัติงาน อบต.ได้เข้าไปส่งเสริมการตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชน การประสานงานการจัดการศึกษา การประชาสัมพันธ์การศึกษา และสนับสนุนช่วยเหลือวัสดุอุปกรณ์แก่นักเรียน การศึกษา สนับสนุนกีฬาแก่เด็ก เยาวชน และประชาชน ฝึกอบรมวิชาชีพในท้องถิ่น และให้ความรู้เสี่ยงตามสาย ส่วนปัญหา พบว่า งบประมาณไม่เพียงพอและล่าช้าขาดความรู้ในการประชาสัมพันธ์ และสมาชิก อบต. ยังขาดความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ สำหรับข้อเสนอแนะด้านการส่งเสริมการศึกษา ควรจัดสรรงบประมาณให้ อบต.เพิ่มขึ้น ควรให้ อบต. เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเมื่อมีความพร้อม ควรให้อิสระกับ อบต. ในการบริหารงานงบประมาณมากกว่านี้ และควรได้รับความร่วมมือประสานงานกับหน่วยงานทางการศึกษาในท้องถิ่นในการให้ข้อมูลปัญหา ความต้องการขอความร่วมมือ อีกทั้งความเข้าใจบทบาทและหน้าที่ อบต. คิดว่าควรเผยแพร่หลักธรรมทางศาสนา แก่นักเรียน นักศึกษา เยาวชน และประชาชน พัฒนาบุคลากรทางศาสนา สนับสนุนพิธีกรรมทางศาสนา แก่นักเรียน นักศึกษา เยาวชน และประชาชน พัฒนาบุคลากรทางศาสนา สนับสนุนพิธีกรรมทางศาสนา บรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนและอุปสมบทหมู่ จัดตั้งและส่งเสริมโรงเรียนพุทธศาสนาวินัยปฏิบัติ ช่วยเหลือวัดและศาสนาสถานที่ประสบภัยธรรมชาติ และคัดเลือกผู้ทำประโยชน์ทางพุทธศาสนาและประเพณีที่ดีมีคุณธรรม เกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงาน อบต. ได้เข้าไปส่งเสริมกิจกรรมทางศาสนา ส่วนปัญหา พบว่า งบประมาณในการส่งเสริมไม่เพียงพอและมีความล่าช้า สมาชิก อบต. ยังไม่เข้าใจในบทบาทและหน้าที่ของตนเอง และขาดบุคลากรทางศาสนาที่มีความรู้ความสามารถเผยแพร่หลักธรรม สำหรับข้อเสนอแนะพบว่า ควรจัดสรรงบประมาณให้ อบต. เพิ่มขึ้น ควรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดบุคลากรทางศาสนาที่มีความรู้มาประจำที่วัดโดยตรง และอีกส่วนหนึ่ง ความเข้าใจในบทบาทและหน้าที่ อบต. คิดว่าควรจะอนุรักษ์วัฒนธรรม ส่งเสริมประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น จัดตั้งศูนย์วัฒนธรรมตำบล จัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมประเพณีในวันสำคัญและสรรหาผู้ที่มีผลงานดีเด่นด้านวัฒนธรรม

เกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงาน อบต. ได้เข้าไปส่งเสริมการอนุรักษ์วัฒนธรรม ส่งเสริมวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น เกี่ยวกับปัญหาพบว่า งบประมาณไม่เพียงพอ สมาชิก อบต. ไม่เข้าใจในบทบาทหน้าที่และบุคลากรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาให้คำปรึกษา สำหรับข้อเสนอแนะพบว่า ควรจัดสรรงบประมาณให้ อบต. เพิ่มขึ้น ควรจัดบุคลากรที่มีความรู้ทางวัฒนธรรมมาให้คำปรึกษา ควรให้มีการจัดตั้งศูนย์วัฒนธรรมตำบลและควรกำหนดรูปแบบการดำเนินงานส่งเสริมวัฒนธรรม ให้ชัดเจน

ส่วน พิบูลย์พันธ์ สาทอง (2542) ได้ศึกษา บทบาทด้านการศึกษาขององค์การบริหาร ส่วนตำบลในเขตอำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบล ปฏิบัติงานด้านการศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งในการปฏิบัติงานด้านการศึกษา โดยทั่วไป และการช่วยเหลือในการจัดการศึกษาของโรงเรียนกอปรทั้งมีความรู้ความเข้าใจ ในการจัดการศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง องค์การบริหารส่วนตำบลมีปัญหาเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในระดับปานกลางโดยเฉพาะเรื่องการขาดประสบการณ์และความรู้การจัดสรร งบประมาณให้ได้น้อยและเห็นว่าการจัดการศึกษายังไม่ใช่ปัญหาเร่งด่วนนัก ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางและมีความเห็น ด้วยในระดับมาก 3 อันดับแรก ได้แก่ ควรมีส่วนร่วมดูแลมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ในพื้นที่ ควรสนับสนุนให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของท้องถิ่น ควรให้ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลคนใดคนหนึ่งเป็นกรรมการโรงเรียนโดยตำแหน่ง และมี ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานด้านการศึกษาของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโดยภาพ รวมอยู่ในระดับมาก 3 อันดับแรก ได้แก่ ควรจัดฝึกอบรม สัมมนา บทบาทด้านการศึกษาของ องค์การบริหารส่วนตำบลให้ชัดเจน ควรระบุดัดส่วนงบประมาณด้านการศึกษาและควรตั้งกลุ่ม สนใจช่วยเหลือสนับสนุนกิจกรรมทางการศึกษาของท้องถิ่น ยกเว้น สภาองค์การบริหาร ส่วนตำบลควรมีบุคลากรทางการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล อยู่ในระดับปานกลาง

สำหรับ ชัยวิทย์ มาลัย (2543) ได้ศึกษา บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบล ในการ มีส่วนร่วมจัดการศึกษา ตาม พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ 2542 พบว่า สมาชิกสภาองค์การ บริหาร ส่วนตำบลและพนักงานส่วนตำบลมีความรู้ความเข้าใจและเห็นด้วยกับบทบาทและหน้าที่ ขององค์การบริหารส่วนตำบลที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของท้องถิ่น ตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ซึ่งประชาชนทั่วไป เห็นความสำคัญของการศึกษา และมีความจำเป็นที่จะให้การดำรงชีวิตอยู่ในสังคมร่วมกับผู้อื่นได้ อย่างมีความสุข ชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องตระหนักเห็นคุณค่าของการศึกษา และร่วมพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น ส่วนศักยภาพในการจัดการศึกษาที่จะเกี่ยวข้องกับ

งบประมาณประกอบกับขาดผู้ที่มีความรู้ความสามารถโดยตรงทางการศึกษาที่จะเข้ามา
ร่วมวางแผนและจัดการในด้านต่างๆ ซึ่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลปัจจุบันยังไม่มี
ประสบการณ์ด้านการจัดการศึกษา

ขณะที่ ภัสพล เพ็ญโชติรส (2544) ได้ศึกษา ปัญหาอุปสรรคด้านความพร้อมผู้บริหาร
และเจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี เกี่ยวกับการบริหาร
จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่ไม่ค่อยมีความรู้ความสามารถในการจัด
การศึกษา แต่มีประสบการณ์เกี่ยวกับความต้องการของท้องถิ่น และมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ
การกระจายอำนาจ รวมถึงการปฏิรูปการศึกษาในระดับสูง ส่วนเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องประสบ
ปัญหาในการขาดแคลนกำลังคน ขาดงบประมาณ และขาดครูที่มีคุณสมบัติทางด้านครูอนุบาล
การศึกษาผู้วิจัยมีข้อเสนอให้อบรมผู้บริหารและส่งเจ้าหน้าที่ไปศึกษาต่อเกี่ยวกับการจัดการศึกษา
ระดับอนุบาล รวมถึงจำเป็นต้องนำหลักธรรมาภิบาลและประชาสังคมมาใช้ในการปกครอง
ส่วนท้องถิ่น

ในปีต่อมา ชัยยงค์ ไชยศรี (2545) ได้ศึกษา แนวทางการพัฒนาความพร้อมในการจัด
การศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า สภาพความพร้อม
ของปัจจัยการบริหารการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลชั้น 1 ในจังหวัดเชียงใหม่
ด้านงบประมาณ พบว่า อบต.ชั้น 1 ส่วนใหญ่มีรายได้อยู่ในระหว่าง 12-20 ล้านบาท ด้านบุคลากร
พบว่า อบต.ชั้น 1 ทั้งหมดยังไม่มีกำหนดบทบาทของบุคลากรรับผิดชอบด้านการจัดการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน ด้านวัสดุ อุปกรณ์ อาคาร และสถานที่ พบว่า อบต.ชั้น 1 ทั้งหมดมีอาคารสำนักงาน
ห้องประชุม อุปกรณ์สำนักงานเพียงพอ ด้านการบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า อบต.ชั้น 1
ทั้งหมดไม่มีการกำหนดแผนจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานและดำเนินการตามแผนจัดการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน ปัญหาในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านงบประมาณ พบว่า อบต.ชั้น 1 ทั้งหมด
มีรายได้ลดลงเกินกว่าร้อยละ 50 ของรายได้เดิม ด้านบุคลากร พบว่า อบต.ชั้น 1 ทั้งหมด
ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถด้านจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยตรง ด้านวัสดุ อุปกรณ์
อาคาร และสถานที่ พบว่า อบต.ชั้น 1 ทั้งหมดไม่มีปัญหาในด้านนี้ ด้านการบริหารจัดการ พบว่า
อบต.ชั้น 1 ทั้งหมดไม่มีการกำหนดส่วนการศึกษาไว้ในโครงสร้างการบริหารงาน ความต้องการ
ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านงบประมาณ พบว่า อบต.ชั้น 1 ทั้งหมด ต้องการรายได้
จากภาษีเพิ่มขึ้น ด้านบุคลากร พบว่า ต้องการบรรจุบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถด้านการจัด
การศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านวัสดุ อุปกรณ์ อาคาร และสถานที่ พบว่า ไม่มีความต้องการเพิ่ม
ในด้านนี้ ด้านการบริหารจัดการ พบว่า ต้องการกำหนดให้มีส่วนการศึกษาในโครงสร้าง
การบริหารงานของ อบต. แนวทางในการพัฒนาความพร้อมของปัจจัยการบริหารการศึกษา

ขั้นพื้นฐาน ด้านงบประมาณ พบว่า ควรปรับใช้มาตรการเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีและเรียกเก็บภาษีรายการใหม่เพิ่มเติม ด้านบุคลากร พบว่า ควรกำหนดให้มีส่วนการศึกษาในโครงสร้าง การบริหารงานของ อบต. เพื่อสามารถดำเนินการบรรจุบุคลากรรับผิดชอบด้านการจัดการศึกษา ขั้นพื้นฐานโดยตรงได้ ด้านวัสดุ อุปกรณ์ อาคาร และสถานที่ พบว่า มีข้อเสนอให้มีการจัดตั้งงบประมาณอุดหนุนให้เฉพาะส่วนที่โรงเรียนขาดแคลน ด้านการบริหารจัดการ พบว่า ควรกำหนดให้มีส่วนการศึกษา ในโครงสร้างการบริหารงานของ อบต. และควรจัดอบรม สัมมนา ให้ความรู้ด้านการบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานแก่สมาชิกสภา อบต.

ในปีเดียวกัน พลชาติปัฐม (2545) ได้ศึกษา ความสามารถในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลมีความสามารถในการจัดการศึกษา ผู้ที่มีความรู้หรือมีประสบการณ์ในท้องถิ่น สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการสอนหรือให้ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้กับนักเรียนได้ คนในชุมชนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมปรับปรุงหรือกำหนดหลักสูตรท้องถิ่นได้ในรูปคณะกรรมการโรงเรียน ผู้ปกครองนักเรียนจะมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนได้มากขึ้น ในระยะเริ่มแรกการบริหารด้านการศึกษาอาจมีปัญหาอุปสรรคบ้างในทางปฏิบัติ แต่ในอนาคตจะสามารถพัฒนาให้ดีขึ้นได้ โรงเรียนในหมู่บ้านจะกลายเป็นศูนย์กลางของชุมชนเพื่อให้บริการคนในท้องถิ่นในด้านการศึกษาและด้านอื่นๆ ด้วย และคนในท้องถิ่นจะได้รับการตอบสนองความต้องการด้านการศึกษามากขึ้น ส่วนความคิดของกลุ่มตัวอย่างในการที่จะให้องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้จัดการศึกษาในท้องถิ่น ได้แก่ ขอให้องค์กรท้องถิ่น และส่วนราชการต่างๆ ให้ความสำคัญต่อการศึกษาให้มากยิ่งขึ้น และร่วมมือกันพัฒนาบุคลากรในท้องถิ่นให้มากกว่านี้ เช่น ด้านอาชีพ การให้ความรู้แก่ประชาชนทางด้านการเกษตร การรวมกลุ่ม การกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่นในหลักการ เห็นด้วย แต่ต้องคำนึงถึงความพร้อมทั้งของทรัพยากรบุคคลและเงินงบประมาณ การจัดการศึกษา ควรจะมีคณะกรรมการร่วมประชุมปรึกษาก่อนว่าควรจะทำอย่างไร ประกอบไปด้วยทั้งผู้รู้ในท้องถิ่น ครู สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล นักศึกษาและควรเพิ่มบุคลากรให้แก่องค์การบริหารส่วนตำบลทำหน้าที่ในการจัดการด้านการศึกษาโดยเฉพาะ องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นเรื่องที่ใกล้ตัว การติดต่อที่องค์การบริหารส่วนตำบลง่ายกว่า มีการประสานงานระหว่างชุมชน ส่งเสริมอาชีพ พัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนได้ การที่จะบริหารงานการศึกษาอาจมีอุปสรรคมากมายที่จะทำให้คุณภาพการบริหาร ไม่ประสบผลเท่าที่ควร หากเป็นการดำเนินการที่โดดเดี่ยวโดยไม่มีผู้ส่งเสริมสนับสนุนในการจัดการศึกษา ทั้งในระบบและนอกระบบ องค์การบริหารส่วนตำบล ควรดูแลด้านคุณภาพชีวิตของประชาชนในท้องถิ่น จนถึงการจัดการศึกษา แต่งบประมาณยังมีน้อย อีกทั้งยังขาด

บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการหรือแก้ไขปัญหาด้านการศึกษาโดยตรง
อยากให้รัฐบาล มีนโยบายที่ชัดเจน ในเรื่องการศึกษา

ขณะที่ วิทยา ประวะโ (2545) ได้ศึกษา การจัดการศึกษาขององค์การบริหาร
ส่วนตำบล ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ในอำเภอวังสามหมอ จังหวัดอุดรธานี
พบว่า สภาพการปฏิบัติงานในการจัดการศึกษา ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย พบว่า องค์การ
บริหารส่วนตำบลเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการโดยการสนับสนุนช่วยเหลือวัสดุอุปกรณ์
งบประมาณ เริ่มมีการรับถ่ายโอนภารกิจจัดการศึกษาปฐมวัยและจัดตั้งสถานศึกษาปฐมวัยขึ้น
บ้างแล้ว การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เข้าไปมีส่วนร่วมในการเป็นกรรมการสถานศึกษา
สนับสนุนช่วยเหลือวัสดุอุปกรณ์ งบประมาณ มีแผนที่จะดำเนินการให้มีความร่วมมือ
ในการพัฒนาการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานแต่ยังไม่มีแผนที่จะจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเอง ส่วนด้าน
การส่งเสริมอาชีพ/การศึกษานอกระบบ พบว่า ร่วมกับส่วนราชการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชน
เพื่อจัดการศึกษานอกระบบภายในท้องถิ่น ฝึกอบรมอาชีพ รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการประกอบ
อาชีพ และภูมิปัญญาท้องถิ่น

นอกจากนี้ นันทรัตน์ ปีสาร (2547) ได้วิจัย สภาพและแนวทางในการจัดการศึกษา
ขององค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดสมุทรสาคร พบว่า

1. ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย สภาพการจัด คือ มีการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และ
สถานรับเลี้ยงเด็กเล็กอยู่ตั้งแต่ในเขตความรับผิดชอบ จัดสรรงบประมาณด้านสื่อวัสดุอุปกรณ์
จัดจ้างครูผู้ดูแลเด็ก ดำเนินงานด้านโครงการอาหารกลางวัน อาหารเสริม (นม) ส่งเสริมดำเนินการ
พัฒนาบุคลากรโดยการจัดอบรมให้บุคลากรมีความรู้ หรือพาไปทัศนศึกษาดูงานตามสถานศึกษา
ต่างๆ แนวทางการจัด คือ ควรจัดตั้งสถานที่ในการดำเนินการสอนให้ได้มาตรฐาน ควรจัดจ้าง
บุคลากรผู้ดูแลเด็กเล็กให้เพียงพอ ควรจัดอบรมพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ด้านการสอนที่ทันสมัย
ควรทำการประสานงานคณะกรรมการหมู่บ้านชุมชน ผู้บริหารโรงเรียน และองค์การบริหาร
ส่วนตำบลที่ยังไม่ได้รับการถ่ายโอน ควรเตรียมความพร้อมสำหรับการถ่ายโอนการศึกษาปฐมวัย
โดยกำหนดทิศทางให้มีความชัดเจนในแผนพัฒนาตำบล

2. ด้านการส่งเสริมการศึกษาขั้นพื้นฐาน สภาพการจัด คือ ดำเนินการสนับสนุน
ด้านงบประมาณ อาคารสถานที่ สื่อ วัสดุอุปกรณ์ เข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนเป็นคณะกรรมการ
สถานศึกษา เพื่อดำเนินการพัฒนาและส่งเสริมการศึกษาในโรงเรียน จัดทำแผนพัฒนาการศึกษา
ระยะ 1 ปี และ 5 ปี เพื่อจัดตั้งโครงการต่างๆ เกี่ยวกับการศึกษา สนับสนุนโครงการอาหาร
กลางวัน อาหารเสริม (นม) จัดตั้งกองทุนสำหรับนักเรียนที่ยากจนและด้อยโอกาสทางการศึกษา
แนวทางการจัด คือ ควรดำเนินการจัดจ้างบุคลากร ครูผู้สอน และจัดการอบรมให้กับบุคลากร

ในโรงเรียน ควรจัดสรรงบประมาณในการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ที่ทันสมัย เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ ให้เพียงพอกับความต้องการของนักเรียน ควรจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชน และสนับสนุนผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษาได้มีโอกาสเข้าสู่ระบบการเรียนรู้ ควรจัดตั้งแหล่งความรู้ในชุมชน เช่น ประวัติดั้ง และสถานที่สำคัญให้นักเรียนได้เรียนรู้ ควรส่งเสริมให้ผู้ปกครองได้เห็นความสำคัญของการศึกษา

3. ด้านการจัดบริการให้ความรู้ด้านอาชีพ สภาพการจัด คือ ดำเนินการจัดสรรงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ จัดฝึกอบรมกลุ่มอาชีพให้มีอาชีพที่หลากหลาย เชิญวิทยากรมาให้ความรู้ด้านอาชีพในพื้นที่รับผิดชอบ จัดตั้งกลุ่มสตรีแม่บ้านและศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีให้กับตำบล ประสานงานกับทางโรงเรียนให้นักเรียนมีอาชีพเสริม ประชาสัมพันธ์เพื่อชักชวนให้ชุมชนได้เข้ารับการรู้ด้านอาชีพต่างๆ แนวทางการจัด คือ ควรจัดสรรงบประมาณ เชิญวิทยากรที่มีความชำนาญในด้านอาชีพมาให้ความรู้ ควรจัดตั้งศูนย์ฝึกอบรมให้ความรู้ด้านอาชีพ จัดอบรมอาชีพให้กับผู้ที่สนใจอย่างต่อเนื่อง ควรจัดนิทรรศการให้ความรู้ด้านอาชีพ ควรจัดหาตลาดรองรับสินค้า เพื่อเสริมรายได้ให้กับชุมชนและครอบครัว สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ในการฝึกอบรม ควรให้เยาวชนได้เรียนรู้อาชีพต่างๆ ในท้องถิ่น โดยประสานงานกับทางโรงเรียน

4. ด้านการจัดบริการส่งเสริมกีฬา นันทนาการและกิจกรรมเด็กเยาวชน สภาพการจัด คือ จัดตั้งศูนย์เยาวชนตำบล สนามกีฬาในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลรับผิดชอบ จัดให้มีการแข่งขันกีฬาระหว่างหมู่บ้าน และจัดให้มีการแข่งขันกีฬาร่วมกับทางโรงเรียน ดำเนินการจัดอบรมกีฬาให้กับเยาวชนเชิญวิทยากรมาให้ความรู้สนับสนุนงบประมาณในการจัดการแข่งขันกีฬา การจัดซื้ออุปกรณ์กีฬา เช่น ลูกฟุตบอล เสื้อทีม และถ้วยรางวัลต่างๆ ประสานงานกับทางชุมชนเพื่อจัดตั้งชมรม และกิจกรรมต่างๆ แนวทางการจัด คือ จัดสรรงบประมาณให้เพียงพอในการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์กีฬา ควรจัดสร้างสนามกีฬา สวนสุขภาพ ศูนย์เยาวชนให้ทันสมัยให้ได้มาตรฐานและเพียงพอกับความต้องการของชุมชน ควรจัดอบรมและฝึกกีฬา กิจกรรมนันทนาการโดยเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ด้านกีฬา ควรจัดการแข่งขันกีฬาประจำหมู่บ้าน ประจำตำบลอย่างต่อเนื่อง ประชาสัมพันธ์ให้คนในตำบลได้เห็นความสำคัญของกีฬา และเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่ทางองค์การบริหารส่วนตำบลจัดขึ้น

5. ด้านการดำเนินงานศาสนา ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น สภาพการจัด คือ จัดงานฟื้นฟูประเพณีในวันสำคัญทางศาสนา งานประเพณีต่างๆ เช่น วันวิสาขบูชา วันออกพรรษา วันสงกรานต์ วันผู้สูงอายุ ร่วมกับชุมชนอย่างต่อเนื่อง จัดกิจกรรมเพื่อถวายเป็นกุศลจิตใจ เช่น การบวชเณรภาคฤดูร้อน สนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงาน ถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น

โดยมีกองทุนให้นำไปประกอบการ แนวทางการจัด คือ ควรสนับสนุนงบประมาณในการจัดกิจกรรมอย่างเพียงพอ ควรฟื้นฟูประเพณีเดิมๆ ของตำบล และสร้างจิตสำนึกให้ชุมชนในการรักษาวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ควรจัดงานร่วมกับชุมชนในวันสำคัญทางศาสนาและงานประเพณีต่างๆ อย่างต่อเนื่อง ควรจัดตั้งศูนย์ถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นในตำบลเพื่อให้ประชาชนได้เรียนรู้สืบทอดต่อไป และทำการประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนได้เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ

ทางด้าน ประถม แก้วปราง (2550) ได้ศึกษา ความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอธวัชบุรี จังหวัดยโสธร พบว่า สภาพปัจจุบันในการจัดการศึกษา ส่วนใหญ่เห็นว่ามีหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการศึกษามีการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนในพื้นที่ มีแผนยุทธศาสตร์ด้านการศึกษามีแผนพัฒนาด้านการศึกษามีบุคลากรที่รับผิดชอบด้านการศึกษา เจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลมีส่วนร่วมในการวางแผนปฏิบัติงานเป็นประจำ มีคณะกรรมการดูแลรับผิดชอบด้านการศึกษามีการสนับสนุนบุคลากรที่รับผิดชอบการศึกษาให้ได้รับการพัฒนาเพิ่มพูนความรู้ ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ ส่วนการประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงาน การมีงบประมาณดำเนินการศึกษา วัสดุ อุปกรณ์ ในการดำเนินการศึกษา ส่วนด้านประสิทธิภาพของผู้บริหาร คณะกรรมการการศึกษาและข้าราชการครูจำนวนน้อยที่เห็นว่าผู้บริหารมีส่วนความพร้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอธวัชบุรี จังหวัดยโสธร มีความพร้อมระดับปานกลางในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน สามารถจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาและระดับประถมศึกษาหรือรับโอนสถานศึกษาระดับประถมศึกษาได้

สำหรับ สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา (2550) ได้วิจัยเพื่อพัฒนานโยบายส่งเสริมการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า

1. สภาพการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยภาพรวมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ไม่มีการจัดการศึกษาในระบบ ส่วนใหญ่ มีการจัดการศึกษานอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย โดยจัดกิจกรรมอบรมหรือให้ความรู้เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตในด้านกีฬาและนันทนาการ ด้านสุขภาพ ด้านศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านการประกอบอาชีพและด้านสิ่งแวดล้อม และมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาเด็กและเยาวชน การจัดศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และการจัดศูนย์/โครงการฝึกอาชีพระยะสั้นและกลุ่มสนใจ ในส่วนของจัดการศึกษาตามอัธยาศัย มีการจัดให้มีศูนย์การกีฬาและนันทนาการ หอกระจายข่าว และที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน สภาพการดำเนินการจัดการศึกษาอยู่ในระดับมาก ด้านวิชาการ ได้แก่ การสนับสนุนสื่อและอุปกรณ์เพื่อการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้และคุณธรรม และการจัดการเรียนรู้โดยคำนึงถึงพัฒนาการทางด้านร่างกาย สติปัญญา และ

ความสามารถของผู้เรียน ด้านงบประมาณ ได้แก่ การจัดระบบการตรวจสอบการใช้เงิน งบประมาณ การกำกับติดตามการใช้จ่ายงบประมาณ และการกำหนดระเบียบและแนวปฏิบัติ ในการบริหาร ด้านการบริหารงานบุคคล ได้แก่ การส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรได้รับการพัฒนาให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีความก้าวหน้าในอาชีพ การเสริมสร้างขวัญกำลังใจในการทำงาน การให้บุคลากรปฏิบัติงานเต็มตามศักยภาพ และการบริหารงานบุคลากรดำเนินการได้อย่างเป็นระบบ ด้านการบริหารทั่วไป ได้แก่ การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล การจัดงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ที่ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษา การให้บุคลากรและผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการบริหารงาน การกระจายอำนาจ การบริหารจัดการ และมอบอำนาจการตัดสินใจในแต่ละส่วน/ฝ่าย/ระดับ การกำหนดหน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาไว้ในโครงสร้างขององค์กร และการระดมทรัพยากรด้านงบประมาณ วัสดุ ครุภัณฑ์ และบุคลากรเพื่อการจัดการศึกษา การร่วมกำหนดปรัชญา วิสัยทัศน์และพันธกิจขององค์กร

2. สภาพปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ยังไม่มีการจัดการศึกษาในระบบ พบว่า สภาพปัญหาด้านวิชาการ ได้แก่ การขาดแคลนหลักสูตร เอกสารประกอบหลักสูตร เอกสารทางวิชาการ คู่มือการจัดทำหลักสูตร การผลิตสื่อ การจัดการเรียนการสอน ขาดแคลนหนังสือ สื่อ อุปกรณ์การเรียนการสอน ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจด้านวิชาการ แหล่งการเรียนรู้มีไม่เพียงพอและอยู่ห่างไกล ขาดแผนพัฒนาครูและบุคลากรที่ชัดเจน การจัดโครงการฝึกอบรมอาชีพระยะสั้นและกลุ่มสนใจ การส่งเสริมพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านต่างๆ มีน้อยเกินไป ขาดการแนะนำ นิเทศช่วยเหลือและติดตามผลการดำเนินงานด้านวิชาการ แนวทางการแก้ปัญหาที่ควรดำเนินการ คือ การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรที่เหมาะสมกับความต้องการของท้องถิ่น จัดหาและพัฒนาเอกสารประกอบหลักสูตร เอกสารทางวิชาการ หนังสือ และอุปกรณ์การเรียนการสอนให้เพียงพอ จัดแหล่งการเรียนรู้และสนับสนุนการพัฒนาห้องสมุด จัดทำแผนพัฒนาครูและบุคลากรให้ชัดเจน ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูและบุคลากรได้รับการฝึกอบรมและพัฒนาด้วยวิธีการและรูปแบบที่หลากหลายอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดตั้งศูนย์พัฒนาและจัดโครงการฝึกอบรมอาชีพระยะสั้น และการส่งเสริมพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านต่างๆ ให้ทั่วถึง สร้างระบบและเครือข่ายการนิเทศ กำกับ ติดตามงานวิชาการ สภาพปัญหาด้านงบประมาณ ได้แก่ การขาดแคลนงบประมาณ และการจัดสรรงบประมาณยังไม่เพียงพอต่อการจัดการศึกษา การจัดสรรงบประมาณมีความล่าช้าไม่เป็นธรรมและไม่ตรงกับความต้องการ ระเบียบและเงื่อนไขเกี่ยวกับการใช้งบประมาณบางเรื่องมีขั้นตอนและรายละเอียดมากเกินไป ขาดการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา

แนวทางการแก้ปัญหาที่ควรดำเนินการ คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีนโยบายด้านงบประมาณเพื่อการศึกษาที่ชัดเจนและจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการจัดการศึกษาเพิ่มขึ้น และให้เพียงพอ เร่งรัดการจัดสรรงบประมาณให้ทันเวลา ดำเนินการให้เกิดความเป็นธรรมและสนองตอบตามความต้องการปรับปรุงระเบียบ และแนวปฏิบัติการจัดสรร และการใช้งบประมาณให้เกิดความสะดวกรวดเร็ว และการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น สภาพปัญหาด้านการบริหารงานบุคคล ได้แก่ การขาดแคลนครูและบุคลากรทางการศึกษา และมีวุฒิการศึกษาไม่ตรงกับลักษณะงานที่ปฏิบัติ หลักเกณฑ์และวิธีการสรรหาบุคลากรยังขาดแนวปฏิบัติที่ชัดเจน การสรรหาบุคลากรขาดความยุติธรรมและมีการใช้ระบบอุปถัมภ์ ครูและบุคลากรไม่ได้รับการฝึกอบรมและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ได้รับการส่งเสริมสนับสนุนความก้าวหน้าในอาชีพ และการเสริมสร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานน้อยเกินไป แนวทางการแก้ปัญหาที่ควรดำเนินการ คือ การกำหนดกรอบอัตรากำลังบุคลากร หลักเกณฑ์และวิธีการสรรหาบุคลากรให้มีความชัดเจน สรรหาบุคลากรที่มีวุฒิการศึกษาและประสบการณ์การจัดการศึกษาให้เพียงพอต่อการดำเนินงานตามภารกิจด้านการศึกษา พัฒนาบุคลากรให้สามารถปฏิบัติงานตามภาระหน้าที่ได้ กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการส่งเสริมความก้าวหน้าในอาชีพ การเสริมสร้างขวัญและกำลังใจโดยจัดสวัสดิการต่างๆ ให้เพียงพอและทัดเทียมกับบุคลากรในหน่วยงานอื่นๆ สภาพปัญหาด้านการบริหารทั่วไป ได้แก่ ระบบและโครงสร้างการบริหารองค์กรของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังไม่ชัดเจน การจัดทำแผนยุทธศาสตร์การศึกษายังขาดนโยบายและแนวการดำเนินงานที่ชัดเจน บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การศึกษา การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลยังดำเนินการได้ไม่ครอบคลุมและครบถ้วน แนวทางการแก้ปัญหาที่ควรดำเนินการ คือ การจัดระบบและโครงสร้างการบริหารองค์กรให้มีความชัดเจน กำหนดนโยบาย แนวทาง และดำเนินการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การศึกษา สร้างความตระหนักและจัดทำแนวทางในการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลและบริหารจัดการให้เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อนักเรียนและประชาชน

3. สภาพและความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ผ่านการประเมินให้จัดตั้งสถานศึกษาใหม่ สภาพการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการจัดการศึกษาในรูปแบบของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และโรงเรียนที่เปิดสอนระดับก่อนประถมศึกษา (อนุบาล) มีการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในลักษณะต่างๆ เช่น การจัดอาหารเสริม (นม) ให้กับนักเรียน สนับสนุนอาหารกลางวันให้กับนักเรียน สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน สนับสนุนงบประมาณ จ้างครูสอนภาษาต่างประเทศ สนับสนุนส่งเสริมการจัดกิจกรรมของ

โรงเรียน การจัดการศึกษา การช่วยปรับปรุงสถานที่และสาธารณูปโภค การดำเนินงานเกี่ยวกับการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นได้ดำเนินการให้ความรู้แก่ประชาชนด้วยรูปแบบต่างๆ คือ การฝึกอบรมให้กับกลุ่มที่สนใจ การจัดหาที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน การส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น การจัดหอกระจายข่าว การจัดให้มีอินเทอร์เน็ตตำบล การจัดพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น การจัดกีฬาและสนามเด็กเล่น ความพร้อมในการจัดการศึกษา องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นยังขาดประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา ส่วนใหญ่มีที่ปรึกษาที่เป็นผู้มีประสบการณ์มาก่อน มีแผนกลยุทธ์รองรับการจัดการศึกษา องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่ต้องการรับโอนสถานศึกษาจากโรงเรียนประถมศึกษาเดิม หรือศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเดิมมากกว่าจัดหาสถานที่ของตนเอง แต่ก็ได้มีการเตรียมจัดหาสถานที่จัดตั้งสถานศึกษาไว้แล้ว องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจัดให้มีสถานศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ประชาชนมีความต้องการที่จะส่งบุตรหลานเข้าเรียนในสถานศึกษาขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้บริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นบางแห่งยังขาดบุคลากรที่มีความรู้ ประสบการณ์และผู้ที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นโดยตรง

ในปีเดียวกัน สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา (2550) ได้รายงานการวิจัย การบริหารจัดการศึกษาขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า ด้านการบริหารทั่วไป เกี่ยวกับวิสัยทัศน์และนโยบายการศึกษา มีการกำหนดวิสัยทัศน์ โดยจัดการศึกษาทุกรูปแบบให้ประชาชนอย่างทั่วถึง มีคุณภาพ และได้มาตรฐานมากที่สุด นโยบายด้านการศึกษาส่วนใหญ่ตอบสนองยุทธศาสตร์การบริหารราชการแผ่นดินในการพัฒนาคนและสังคมที่มีคุณภาพ สาระของนโยบายด้านการศึกษาครอบคลุมภารกิจทุกด้าน โดยเฉพาะประเด็นการส่งเสริมพัฒนาความรู้ความสามารถของบุคลากร การพัฒนาและส่งเสริมการจัดการศึกษาในท้องถิ่น การขยายโอกาสทางการศึกษาอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ การส่งเสริมอนุรักษ์ประเพณี ศิลปวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ไทย การสนับสนุนด้านกีฬาและสุขภาพ รวมทั้งการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ส่วนการนำนโยบายการศึกษาไปสู่การปฏิบัติ พบว่า มีการจัดทำแผนพัฒนาด้านการศึกษา เช่น แผนยุทธศาสตร์ แผนพัฒนาการศึกษาระยะ 3 ปี แผนปฏิบัติการประจำปีมากที่สุด รองลงมา คือ มีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน และการจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาตามความเหมาะสม

แนวทางส่งเสริมการบริหารจัดการศึกษาขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ นายกเทศมนตรีและคณะผู้บริหารระดับเทศบาลที่รับผิดชอบด้านการศึกษา ต้องเป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์ด้านการศึกษา และให้ความสำคัญกับงานด้านการศึกษาเป็นอันดับแรกหรืออันดับต้นๆ ควรมีพื้นความรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาและทันต่อการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับการจัดการศึกษาพอสมควร ดังนั้นการส่งเสริมให้ผู้บริหารมีความรู้ความสามารถด้านการบริหารจัดการศึกษา ทั้งจากการอบรม

พัฒนา การศึกษาดูงาน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเทศบาล รวมถึงแนวทางการพัฒนาอื่นๆ จะส่งผลให้ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล มีนโยบายและทิศทางการพัฒนาที่ชัดเจน สอดคล้องกับการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และความต้องการของชุมชนได้อย่างเป็นรูปธรรม นายกควรมีการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการศึกษาให้เป็นระบบที่สอดคล้องกับหลักการรับรองคุณภาพ โดยมีการวางแผนการดำเนินงาน ดำเนินการตามแผนงานที่กำหนด การตรวจสอบการดำเนินงาน และการติดตามประเมินผลการดำเนินงาน รวมทั้งการนำผลการประเมินมาใช้ปรับปรุงการดำเนินงาน ควรมีการสรรหาบุคลากรของสำนัก/กองการศึกษา ให้มีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถและจำนวนเพียงพอ และมีโครงสร้างหรือกรอบอัตรากำลังที่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรพัฒนาหน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาให้มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการศึกษา เพื่อสามารถส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรและบุคคลที่เกี่ยวข้องมีความรู้ความสามารถอย่างต่อเนื่องทันกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีและสารสนเทศ หรือส่งเสริมความรู้ความเข้าใจกับผู้ปกครองและชุมชน เล็งเห็นถึงความสำคัญของการศึกษาและเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากขึ้น ควรมีการพัฒนาสภาพบริบทในชุมชนให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชนมากขึ้น โดยให้ชุมชนผู้ปกครองมีบทบาท และมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากขึ้น การพัฒนาคุณภาพของนักเรียน ควรมุ่งเน้นให้นักเรียนได้รับการพัฒนาอย่างสอดคล้องกับสภาพและพื้นฐานของนักเรียนแต่ละคน ควรส่งเสริมความสามารถในด้านอื่นที่นักเรียนมีศักยภาพ เช่น ดนตรี กีฬา หรือกิจกรรมสร้างสรรค์ต่างๆ พร้อมทั้งส่งเสริมทักษะต่างๆ ทางอาชีพอย่างเหมาะสม นอกจากจัดการศึกษาแล้ว ควรส่งเสริมและอนุรักษ์ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี และเอกลักษณ์ของท้องถิ่น